

Nr 20

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i landstingslagen den 14 maj 1954 (nr 319) m. m. samt i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottet har hänvisats proposition nr 61, vari Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag ur statsrådsprotokollet för inrikesärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag om ändring i landstingslagen den 14 maj 1954 (nr 319) och till lag om ändring i sjukvårdslagen den 6 juni 1962 (nr 242).

I anledning av propositionen har väckts två likalydande motioner, vilka likaledes hänvisats till konstitutionsutskottet, nämligen nr 665 i första kammaren av herrar *Erik Filip Petersson* och *Eric Carlsson* och nr 784 i andra kammaren av herr *Sjöholm m. fl.*

De vid propositionen fogade lagförslagen är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om ändring i landstingslagen den 14 maj 1954 (nr 319)

Härigenom förordnas, att 14—16, 19—22, 25, 26, 29, 30, 33, 34, 38, 41, 43, 44, 53, 54, 60, 67 och 69 §§ landstingslagen den 14 maj 1954¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Bliva de förhållanden, vilka legat till grund för landstingets beslut enligt 13 §, så ändrade, att jämkning däri påkallas till följd av stadgan-

Bliva de förhållanden vilka legat till grund för landstingets beslut enligt 13 § så ändrade, att jämkning däri påkallas till följd av stadgan-

¹ Senaste lydelse se beträffande 22 § 1961:607 och 67 § 1962:156.

(Nuvarande lydelse)

dena i 10—12 §§, eller finnes eljest sådan jämkning nödig, äger landstinget, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa jämkningen; och skall, där ej sådant fall är för handen, som avses i 15 § första stycket och 16 § andra stycket, landstinget verkställa jämkningen vid *lagtima möte* året innan val av landstingsmän *nästa gång äger rum* eller, där Konungen så förordnar, *vid urtima möte sist* före april månads utgång det år valet förrättas.

(Föreslagen lydelse)

dena i 10—12 §§, eller finnes eljest sådan jämkning nödig, äger landstinget på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande verkställa jämkningen; och skall, där ej sådant fall är för handen som avses i 15 § första stycket och 16 § andra stycket, landstinget verkställa jämkningen vid *landstingsmöte före oktober månads utgång* året innan val av landstingsmän *äger rum nästa gång* eller, när Konungen förordnar *det*, före april månads utgång det år valet förrättas.

15 §.

Har beslut fattats om stads inträde i landstingskommun eller har förordnande meddelats, som föranleder, att landstingskommun eljest utvidgas, skall landstinget vid *nästa lagtima möte* eller, när Konungen så föreskriver, *vid urtima möte*, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som må föranledas därav.

Har beslut fattats om stads inträde i landstingskommun eller har förordnande meddelats som föranleder att landstingskommun eljest utvidgas, skall landstinget vid *landstingsmöte före oktober månads utgång* eller *annan tidpunkt*, som Konungen föreskriver, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande verkställa den jämkning i valkretsindelningen som må föranledas därav.

I fall — — — — — av jämkningen.

16 §.

Avskiljes område — — — — — sina befattningar.

Har förordnande meddelats, som föranleder, att område, som utgör del av en eller flera valkretsar, avskiljes från landstingskommun, skall landstinget vid *nästa lagtima möte* eller, där Konungen så föreskriver, *vid urtima möte*, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som må föranledas därav.

Har förordnande meddelats som föranleder att område som utgör del av en eller flera valkretsar avskiljes från landstingskommun, skall landstinget vid *landstingsmöte före oktober månads utgång* eller *annan tidpunkt*, som Konungen föreskriver, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande verkställa den jämkning i valkretsindelningen som må föranledas därav.

I fall — — — — — av jämkningen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.

Till lagtima möte sammanträder landstinget utan särskild kallelse varje år den första måndagen i oktober månad i länets residensstad eller å annan ort, som landstinget bestämmt.

Då så till följd av utomordentliga händelser anses påkallat, må länsstyrelsen kunna utsätta särskild sammanträdesort.

Landstinget sammanträder till landstingsmöte första måndagen i oktober månad och i övrigt enligt den ordning som landstinget bestämmer. Landstingsmöte hålles även när Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen förordnar därom eller förvaltningsutskottet eller minst en tredjedel av landstingets ledamöter begär det eller landstingets ordförande finner det behövt. I dessa fall bestämmer landstingets ordförande om tid för mötet.

Landstinget eller den landstinget bemyndigat bestämmer ort för landstingsmöte. Är det påkallat till följd av utomordentliga händelser, må länsstyrelsen bestämma annan sammanträdesort.

20 §.

1 m o m. Kungörelse om landstingsmöte med uppgift om tid och ställe för mötet och de ärenden som skola behandlas vid detta utfärdas av ordföranden eller vid hinder för honom vice ordföranden.

Kungörelsen skall minst fjorton dagar före landstingsmötet anslås på en av landstingskommunen anordnad anslagstavla och, om landstinget beslutat det, även på annan plats. Kungörelsen skall inom samma tid sändas till varje landstingsman med posten.

Tillkännagivande om tid och ställe för landstingsmöte skall införas i en eller flera i landstingskommunen spridda tidningar senast en vecka före mötet. Varje år bestämmer landstinget i vilken eller vilka tidningar tillkännagivanden skola införas.

(Nuvarande lydelse)

20 §.
1 m o m. Rättighet att vid lagtima möte väcka förslag tillkommer länsstyrelsen, landstingskommunens förvaltningsutskott och annan dess nämnd samt ledamot av landstinget. Förslag skall avfattas skriftligen.

Förslag av annan nämnd än för-

(Föreslagen lydelse)

ras under nästa kalenderår. Sådana tidningar böra väljas som genom spridning inom olika grupper av landstingskommunens medlemmar bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom. Har förslag om tillkännagivandets införande i annan tidning än sådan som omfattas av beslutet varit under omröstning och erhållit minst en tredjedel av de i omröstningen deltagandes röster, skall tillkännagivandet införas även i denna tidning.

Den omständigheten att kungörelsen om mötet icke anslagits på annan plats än landstingskommunens anslagstavla eller att tillkännagivande ej införts i tidning utgör ej hinder för att landstingsmötet hålles.

2 m o m. Fordrar ärende så skyndsamt handläggning att kungörande icke hinnes med i den ordning som föreskrives i 1 mom., må landstinget ändå behandla ärendet, om kungörelse med uppgifter som angivas i 1 mom. senast en vecka före mötet anslagits på landstingskommunens anslagstavla och sänts till varje landstingsman.

3 m o m. Länsstyrelsen skall skriftligen underrättas om landstingsmöte.

21 §.
1 m o m. Rätt att väcka förslag vid landstingsmöte tillkommer landstingskommunens förvaltningsutskott och annan dess nämnd, ledamot av landstinget samt länsstyrelsen. Förslag skall avfattas skriftligen.

Förslag av annan nämnd än för-

(Nuvarande lydelse)

valtningsutskottet skall ingivas till utskottet före den 1 juli, där ej annan tid bestämmes av utskottet.

I övrigt skall förslag avlämnas till landstingskommunens kansli senast den 15 augusti; dock må förvaltningsutskottet väcka förslag jämväl efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före början av landstingets möte.

Vad nu är stadgat angående tiden för förslags avlämnande utgör icke hinder för landstinget att, då synnerliga skäl därtill föranleda, till behandling upptaga förslag, som blivit väckt senare, dock sist första dagen av landstingets möte.

Ej må förslag komma under behandling i annan ordning än nu nämnts, såvida icke förslaget hänskjutits till landstinget av Konungen eller härleder sig från och står i sammanhang med förut i behörig ordning väckt förslag.

2 m o m. Till landstinget i behörig ordning inkomna förslag skola tryckas och, såvitt ske kan, minst åtta dagar före mötets början översändas till länsstyrelsen ävensom till samtliga landstingsmän.

Över de ärenden, som skola förekomma å mötet, skall förvaltningsutskottet upprätta föredragningslista, som skall utdelas på sätt i första stycket sägs.

21 §.

1 m o m. Till urtima möte sammanträder landstinget, då landstinget eller förvaltningsutskottet för handläggning av vissa bestämda ärenden beslutar därom eller Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen förordnar om sådant möte.

Urtima möte, som beslutas av landstinget eller förvaltningsutskot-

(Föreslagen lydelse)

valtningsutskottet skall ingivas till utskottet senast den dag som utskottet bestämmer.

I övrigt skall förslag tünas till landstingskommunens kansli senast två månader före mötets början. Förvaltningsutskottet må dock väcka förslag även efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före mötets början.

Bestämmelserna om tiden för förslags avlämnande utgöra icke hinder för landstinget att, när synnerliga skäl föranleda det, till behandling upptaga förslag som väckts senast första dagen av landstingsmötet.

Över de ärenden som skola förekomma vid mötet skall förvaltningsutskottet upprätta föredragningslista, som skall utdelas till länsstyrelsen och samtliga landstingsmän före mötets början.

(Nuvarande lydelse)

kansli insända skriftlig anmälan om hindret och dess beskaffenhet.

Uppkommer för landstingsman eller suppleant, som inställt sig vid landstingsmöte, sådant hinder, att han ej vidare kan tjänstgöra vid mötet, skall han ofördröjligen anmäla hindret hos landstingets ordförande, vilken har att skyndsamt underrätta länsstyrelsen. Länsstyrelsen inkallar därefter ofördröjligen suppleant efter vad i andra stycket är sagt.

Sedan upprop ägt rum, utser landstinget å lagtima möte bland tingets ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima möte.

Upphör under ———— vice ordförande.

Den landstingsman, som bevisat de flesta landstingsmöten, eller, där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många möten, den av dem, som är till levnadsåren äldst, för ordet till dess ordförande blivit vald. Inträffar under landstingsmöte samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under ordförandeskap av den ledamot, som enligt vad nyss sagts skall anses såsom äldst, en av landstingets ledamöter att tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under den tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

(Föreslagen lydelse)

nens kansli insända skriftlig anmälan om hindret och dess beskaffenhet.

Uppkommer för landstingsman eller suppleant som inställt sig vid landstingsmöte sådant hinder, att han ej vidare kan tjänstgöra vid mötet, skall han ofördröjligen anmäla hindret hos landstingets ordförande, som omedelbart inkallar suppleant enligt bestämmelserna i andra stycket.

25 §.

Landstinget utser bland tingets ledamöter en ordförande och en vice ordförande för en tid av högst ett år.

26 §.

Finnes varken ordförande eller vice ordförande eller äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid landstingsmöte, utser landstinget annan landstingsman att för tillfället föra ordet. Till dess så skett, utövas ordförandeskapet av landstingets äldste ledamot. Vid samtidigt förfall för både ordföranden och vice ordföranden under tid då landstinget ej är samlat till möte tjänstgör landstingets äldste ledamot som ordförande till dess förfallet upphört.

Avgår ordföranden under den för honom bestämda tjänstgöringstiden eller upphör hans befattning av annan orsak, tjänstgör vice ordföranden som ordförande till nästa landstingsmöte, då ny ordförande utses för

(Nuvarande lydelse)

Därest under tiden mellan landstingets lagtima möten ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra som ordförande intill nästa lagtima möte. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Länsstyrelsen kallar äldste ledamoten till tjänstgöring, varom ovan är stadgat.

(Föreslagen lydelse)

återstående del av tjänstgöringstiden. Nytt val anställs även när vice ordföranden avgår eller hans befattning upphör av annan orsak. Avgår vice ordföranden eller upphör hans befattning av annan orsak när han tjänstgör som ordförande, tjänstgör landstingets äldste ledamot som ordförande till dess nytt val kan anställas.

Med landstingets äldste ledamot avses den som bevistat de flesta landstingsmöten eller, om två eller flera ha deltagit i lika många möten, den bland dem som är äldst till levnadsåren.

29 §.

Varje landstingsman ————— en röst.

Landshövdingen i ————— äldste avdelningschefen.

Vid landstingets sammanträden äger jämväl ordföranden eller vice ordföranden i förvaltningsutskottet, ändå att han icke är landstingsman, ävensom sådan i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare, som i 8 § andra stycket sägs, att vara tillstådes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer vidare ordföranden eller vice ordföranden i nämnd, varom förmäles i 53 §, vid behandling av ärende, som beretts av nämnden, ävensom vid besvarande av interpellation, som framställts till nämndens ordförande. Dylik rätt äger ock revisor vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

Vid landstingets sammanträden äger jämväl ordföranden eller vice ordföranden i förvaltningsutskottet, ändå att han icke är landstingsman, ävensom sådan i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare, som avses i 8 § andra stycket, vara tillstådes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer vidare ordförande eller vice ordförande i annan nämnd eller beredning vid behandling av ärende, som beretts av nämnden eller beredningen, och vid besvarande av interpellation som ställts till nämndens eller beredningens ordförande. Även revisor äger sådan rätt vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

Enligt landstingets bestämmande äger annan i landstingskommunens

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tjänst anställd befattningshavare än som avses i tredje stycket vara tillstådes vid sammanträde för att tillhandagå landstinget med upplysningar.

30 §.

De ärenden — — — — — av utskottet.

Ärende må ej företagas till avgörande, innan det *under landstingets möte* blivit berett av särskilt utskott, som landstinget för ändamålet utsett bland sina ledamöter.

Ärende må ej företagas till avgörande, innan det blivit berett av särskilt utskott, som landstinget för ändamålet utsett bland sina ledamöter.

Val må — — — — — dess rättighet.

33 §.

Vill landstingsman till ordföranden i förvaltningsutskottet eller nämnd, varom förmäles i 53 §, framställa interpellation i ämne, som tillhör landstingets handläggning, skall interpellationen, skriftligen avfattad, avlämnas till landstingets ordförande senast första dagen av landstingets möte. Landstinget beslutar utan föregående överläggning, huruvida interpellationens framställande skall medgivas. Lämnas sådant medgivande, bör interpellationen besvaras vid mötet.

Vill landstingsman till ordföranden i förvaltningsutskottet eller *annan nämnd eller i beredning* framställa interpellation i ämne, som tillhör landstingets handläggning, skall interpellationen, skriftligen avfattad, avlämnas till landstingets ordförande senast första dagen av landstingets möte. Landstinget beslutar utan föregående överläggning, huruvida interpellationens framställande skall medgivas. Lämnas sådant medgivande, bör interpellationen besvaras vid mötet.

34 §.

Vid landstingsmöte — — — — — envar röstat.

Protokollet skall — — — — — landstingsmötets avslutande.

Senast å andra dagen efter det protokollet justerats skall justeringen och det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, tillkännagivas *å en av landstingskommunen å lämplig plats anordnad anslagstavla (landstingskommunens anslagstavla)*. Till-

Senast å andra dagen efter det protokollet justerats skall justeringen och det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, tillkännagivas *på landstingskommunens anslagstavla*. Tillkännagivandet skall vara försett med uppgift om den dag det ansla-

(Nuvarande lydelse)

kännagivandet skall vara försett med uppgift å den dag det anslagits. Det må ej avlägsnas före utgången av stadgad besvärstid. Bevis om dagen för justeringens tillkännagivande skall *tillika åtecknas* protokollet eller särskilt utfärdas.

Kungörelse om dagen för protokollsjusteringens tillkännagivande med uppgift å det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, skall *ock ofördröjligen* införas i *en eller flera av länets mest spridda* tidningar.

(Föreslagen lydelse)

gits. Det må ej avlägsnas före utgången av stadgad besvärstid. Bevis om dagen för justeringens tillkännagivande skall *även tecknas på* protokollet eller särskilt utfärdas.

Kungörelse om dagen för protokollsjusteringens tillkännagivande med uppgift *om* det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, skall *även ofördröjligen* införas i *de* tidningar som *angivas i 20 § 1 mom. tredje stycket.*

38 §.

Landstinget *må* i en arbetsordning meddela de föreskrifter, som utöver vad ovan nämnts *för landstingets sammanträden och ärendenas behandling anses nödiga.*

Landstinget *skall* i arbetsordning meddela de föreskrifter, som utöver vad ovan nämnts *anses nödiga för landstingets sammanträden och ärendenas behandling.*

41 §.

Förvaltningsutskottet skall ————— finnas påkallade.

Det tillkommer förvaltningsutskottet vidare:

a) att, såsom ————— åt annan;

d) *att till landstinget avgiva berättelse över sin verksamhet under tiden från senaste lagtima möte;* d) *att avgiva berättelse över sin verksamhet till landstinget enligt dess bestämmande;*

e) att vårda ————— landstingets beslut.

Förvaltningsutskottet har ————— på utskottet.

Förvaltningsutskottet äger ————— sådana upplysningar.

Landstinget skall ————— för förvaltningsutskottet.

43 §.

I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i förvaltningsutskottet, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 8 § är stadgat om landstingsman äga motsvarande tillämpning.

I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i förvaltningsutskottet, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 8 § är stadgat om landstingsman äga motsvarande tillämpning; *dock må utom personer som*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

avses i 8 § andra stycket ej heller i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare, som är chef för verk inom utskottets förvaltningsområde, utses till ledamot eller suppleant i utskottet.

44 §.

Ledamöter och suppleanter i förvaltningsutskottet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall förrättas vid *det lagtima landstingsmöte, som hålles* året näst efter det, då allmänna val av landstingsmän ägt rum.

Avgår ledamot — — — av tjänstgöringstiden.

Ledamöter och suppleanter i förvaltningsutskottet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall förrättas vid *landstingsmöte* året näst efter det, då allmänna val av landstingsmän ägt rum.

53 §.

1 m o m. Ledningen av landstingskommunens hälso- och sjukvårdande verksamhet skall, i den mån icke genom lag eller författning annorlunda föreskrives, enligt landstingets bestämmande utövas av en gemensam nämnd, kallad hälso- och sjukvårdsstyrelse, eller ock av en särskild hälsovårds- och en särskild sjukvårdsstyrelse.

Vad i 42—51 §§ är föreskrivet med avseende å förvaltningsutskottet skall äga motsvarande tillämpning beträffande nämnd, som här avses.

Styrelse må, om landstinget så beslutar, uppdraga åt ledamot av styrelsen eller åt i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare att å styrelsens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall i landstingets beslut angivas. Beslut, som fattas på grund av sådant uppdrag, skall an-

Om ledningen av landstingskommunens sjukvårdande verksamhet föreskrives i sjukvårdslagen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mälas vid styrelsens nästa sammanträde.

2 m o m. Där landsting finner sådant lämpligt, må landstinget besluta, att styrelse skall utgöras av förvaltningsutskottet eller viss avdelning därav.

3 m o m. Till sammanträde med styrelse skall förste provinsialläkaren kallas med rätt för honom att delta i överläggningarna men ej i besluten samt att få sin mening antecknad till protokollet.

4 m o m. Angående hälso- och sjukvårdsstyrelsens verksamhet gäller i övrigt vad därom stadgas i lag eller författning.

54 §.

Om utseende — — — — — finnes stadgat.

För handhavande — — — — — finnas erforderliga.

Beträffande sådan nämnd, som avses i andra stycket, skall vad som är föreskrivet i 42 § andra stycket, 43 §, 44 § andra stycket samt 46—51 §§ med avseende å förvaltningsutskottet ävensom i 53 § 1 mom. tredje stycket i fråga om hälso- och sjukvårdsstyrelse äga motsvarande tillämpning.

Beträffande sådan nämnd, som avses i andra stycket, skall vad som är föreskrivet i 42 § andra stycket, 43 §, 44 § andra stycket samt 46—51 §§ med avseende å förvaltningsutskottet äga motsvarande tillämpning.

Om landstinget beslutar det, må nämnd som avses i andra stycket uppdraga åt ledamot av nämnden eller åt befattningshavare som är anställd i landstingskommunens tjänst att på nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet anges i landstingets beslut. Beslut, som fattas på grund av sådant uppdrag, skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

60 §.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall uppgöras av förvaltnings-

Förslag till utgifts- och inkomststat skall uppgöras av förvaltnings-

(Nuvarande lydelse)

utskottet. För detta ändamål skola landstingskommunens övriga nämnder före den 1 juli, där ej annan tid bestämmes av förvaltningsutskottet, till utskottet ingiva sina särskilda statförslag för det nästföljande året.

Landstinget upptager förslaget till utgifts- och inkomststat till granskning och fastställelse vid *sitt lagtima möte*. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka landstinget icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bli va föremål för överläggning och avgörande.

Den fastställda — — — — — landstingets protokoll.

(Föreslagen lydelse)

utskottet. För detta ändamål skola landstingskommunens övriga nämnder ingiva sina särskilda statförslag för nästa kalenderår till förvaltningsutskottet senast den dag som utskottet bestämmer.

Landstinget upptager förslaget till utgifts- och inkomststat till granskning och fastställelse vid *det landstingsmöte som skall hållas i oktober månad*. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka landstinget icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bli va föremål för överläggning och avgörande.

67 §.

Landstinget skall vid *lagtima möte* utse tre eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av *det nästföljande årets* förvaltning.

Den, vilken — — — — — av granskningen.

Revisorerna äga — — — — — beröra förvaltningen.

Vad i 51 § — — — — — jämväl å revisor.

Vad i 39 § — — — — — avseende å revisor.

Landstinget skall *varje år* vid *landstingsmöte* utse tre eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av *nästa kalenderårs* förvaltning.

69 §.

Revisionsberättelse skall — — — — — för yttrande.

Berättelsen jämte inkomna yttranden skall framläggas till granskning och avgörande hos landstinget vid *det lagtima möte, vartill landstinget sammanträder* året näst efter det revisionen avser.

Berättelsen jämte inkomna yttranden skall framläggas till granskning och avgörande hos landstinget vid *det landstingsmöte som skall hållas i oktober månad* året näst efter det revisionen avser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966.

Det val av ordförande och vice ordförande i landstinget som äger rum vid

lagtima möte år 1965 skall avse den tjänstgöringstid som landstinget bestämmer.

Föreskrifterna i 43 § om valbarhet till ledamot eller suppleant i förvaltningsutskottet skola lända till efterrättelse vid val som förrättas år 1965 och avser tjänstgöringstid efter utgången av samma år.

Bestämmelser om landstingets lagtima möte i lag eller annan författning äga tillämpning på det landstingsmöte som skall hållas i oktober månad.

Bestämmelser om landstingskommuns hälsovårdsstyrelse i lag eller annan författning skola avse förvaltningsutskottet eller annan nämnd som landstinget bestämmer.

Förslag

till

Lag

om ändring i sjukvårdslagen den 6 juni 1962 (nr 242)

Härigenom förordnas, att 9 § 1—3 mom., 11 § 4 mom. och 12 § sjukvårdslagen den 6 juni 1962 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §.

1 m o m. Ledningen av landstingskommuns sjukvårdande verksamhet enligt denna lag utövas av sådan nämnd eller styrelse, som avses i 53 § landstingslagen och som här benämnes sjukvårdsstyrelse.

I stad, som ej tillhör landstingskommun, skall för ledningen av stadens sjukvårdande verksamhet enligt denna lag finnas en särskild sjukvårdsstyrelse. Ledamöter och suppleanter i sjukvårdsstyrelsen väljas av stadsfullmäktige till det antal fullmäktige bestämma. Antalet ledamöter må dock icke vara under fem. Valet skall vara proportionellt där est det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer

1 m o m. I landstingskommun eller stad som ej tillhör landstingskommun utövas ledningen av den sjukvårdande verksamheten enligt denna lag av en sjukvårdsstyrelse. Ledamöter och suppleanter i sjukvårdsstyrelsen väljas av landstinget eller stadsfullmäktige till det antal landstinget eller fullmäktige bestämmer. Antalet ledamöter må dock icke vara under fem. Valet skall vara proportionellt om det begäres av minst så många väljande som motsvara det tal vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val gälla särskilda föreskrifter. Sker val av suppleanter icke proportionellt, skall även bestämmas den ord-

(Nuvarande lydelse)

valet avser, ökat med 1. Om förfa-
randet vid sådant proportionellt val
är särskilt stadgat. Sker ej val av
suppleanter proportionellt, skall till-
lika bestämmas den ordning, i vil-
ken suppleanterna skola inkallas till
tjänstgöring.

2 m o m. Till sammanträde med
sjukvårdsstyrelse, vid vilket sjuk-
vårdsärende av större vikt är avsett
att förekomma, skall beroende på
ärendets art kallas antingen en över-
läkare eller en provinsialläkare eller
stadsdistriktsläkare med rätt för ho-
nom att delta i överläggningarna
men ej i beslutet samt att få sin
mening antecknad till protokollet.
Styrelsen skall för viss tid utse en
överläkare och en provinsialläkare
eller stadsdistriktsläkare inom sjuk-
vårdsområdet att stå till förfogande
för detta ändamål.

Till sammanträde med sjukvårds-
styrelse i stad som ej tillhör lands-
tingskommun skola vidare kallas
sjukvårdsdirektör, om sådan finnes,
samt förste stadsläkaren eller mot-
svarande läkare, så ock efter stads-
fullmäktiges bestämmande annan,
som har att inför stadens styrelse
föredraga sjukvårdsärenden. De äga
delta i överläggningarna men ej i
beslutet samt få sin mening anteck-
nad till protokollet.

3 m o m. Beträffande sjukvårds-
styrelse i annan stad, som ej tillhör
landstingskommun, än Stockholm
skola bestämmelserna i 32—42 §§
kommunallagen avseende kommu-
nens styrelse ävensom i 45 § andra
och tredje styckena samma lag i
fråga om där avsedd nämnd äga
motsvarande tillämpning, dock att

(Föreslagen lydelse)

ning i vilken suppleanterna skola in-
kallas till tjänstgöring.

Landsting må besluta, att lands-
tingskommunens sjukvårdsstyrelse
skall utgöras av förvaltningsutskot-
tet eller viss avdelning av utskottet.

2 m o m. För sjukvårdsstyrelse
äga i landstingskommun bestämmel-
serna i 43—51 §§ och 54 § fjärde
stycket landstingslagen, i Stockholm
bestämmelserna i 51 § kommunalla-
gen för Stockholm och i annan stad
som ej tillhör landstingskommun be-
stämmelserna i 32—42 §§ och 45 §
andra och tredje styckena kommu-
nallagen motsvarande tillämpning.
I protokoll behöver dock upptagas
endast förteckning över närvarande
ledamöter och beslutet i varje ärende.

För sjukvårdsstyrelsen i Stock-
holm gäller dessutom vad stadsfull-
mäktige föreskriva med iakttagande
av bestämmelserna i kommunallagen
för Stockholm.

3 m o m. Till sammanträde med
sjukvårdsstyrelse skola kallas sjuk-
vårdsdirektör eller, om sådan icke
finnes, landstingsdirektör samt löns-
läkaren eller förste stadsläkaren. Om
landstinget eller stadsfullmäktige be-
stämma det, skall även annan som
har att föredraga sjukvårdsärenden
inför landstingskommunens eller
stadens styrelse kallas till sådant
sammanträde.

Den som inställer sig vid samman-
träde på kallelse enligt första styc-
ket äger delta i sjukvårdsstyrel-
sens överläggningar men icke i be-
slutet samt få sin mening antecknad
till protokollet.

Till sammanträde med sjukvårds-
styrelse vid vilket sjukvårdsärende

(Nuvarande lydelse)

det ej är erforderligt, att protokoll upptager annat än förteckning å närvarande ledamöter och beslutet i varje ärende.

I fråga om sjukvårdsstyrelsen i Stockholm skola bestämmelserna i 51 § kommunallagen för Stockholm äga tillämpning, varjämte, utöver vad i 1 och 2 mom. sägs, skall gälla vad stadsfullmäktige med iakttagande av stadgandena i sagda lag föreskriva. Protokoll, som föres vid sjukvårdsstyrelsens sammanträde, behöver dock ej upptaga annat än förteckning å närvarande ledamöter och beslutet i varje ärende.

(Föreslagen lydelse)

av större vikt är avsett att förekomma, skall beroende på ärendets art kallas antingen en överläkare eller en provinsialläkare eller stadsdistriktsläkare med rätt för honom att deltaga i överläggningarna men ej i besluten och att få sin mening antecknad till protokollet. Styrelsen skall för viss tid utse en överläkare och en provinsialläkare eller stadsdistriktsläkare inom sjukvårdsområdet att stå till förfogande för detta ändamål.

11 §.

4 mom. Beträffande särskilt — — — — — tillämpning, nämligen för direktion i landstingskommun vad i 43, 44 och 46—51 §§ landstingslagen är föreskrivet med avseende å förvaltningsutskottet och i 53 § 1 mom. tredje stycket samma lag i fråga om där avsedd styrelse samt

för direktion — — — — — avsedd nämnd.

För särskilt — — — — — lag föreskriva.

12 §.

Till sammanträde med direktionen skola landstingsdirektör eller sjukvårdsdirektör samt sjukhusdirektör, styresman, chefsläkare och sjukhusintendent kallas med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att få sin mening antecknad till protokollet.

Till sammanträde med direktionen skola sjukvårdsdirektör eller, om sådan icke finnes, landstingsdirektör samt sjukhusdirektör, styresman, chefsläkare och sjukhusintendent kallas med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att få sin mening antecknad till protokollet.

Enahanda befogenhet — — — — — denna personal.

Vad sålunda — — — — — som direktion.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en rad ändringar i landstingslagen. Ändringarna syftar huvudsakligen till att underlätta för landstingen att i ett skede av kraftig expansion av den landstingskommunala verksamheten leda utvecklingen på de olika verksamhetsområdena och tränga in i de ärenden landstinget skall avgöra. Sålunda föreslås skillnaden mellan lagtima och urtima landstingsmöte upphöra. Meningen är att landstinget skall hålla möten i den utsträckning som behövs. Även en minoritet av landstingets ledamöter skall kunna begära att möte kallas samman. Det dubbla beredningstvånget föreslås i propositionen behållet. Beredningen i särskilda utskott skall emellertid kunna äga rum inte som nu bara under landstingsmöte utan också mellan mötena.

Dessutom föreslås vissa ändringar bl. a. i fråga om kungörelse av landstingsmöte och valbarhet till ledamot och suppleant i förvaltningsutskottet. Bestämmelserna om sjukvårdsstyrelse föreslås skola flyttas till sjukvårdslagen. De särskilda bestämmelserna om hälsovårdsstyrelse utgår.

Härutöver förordas olika åtgärder, som inte föranleder författningsändringar, i syfte att öka landstingsmännens deltagande i den landstingskommunala förvaltningen och även på andra vägar hålla dem informerade om landstingets verksamhet.

Författningsändringarna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1966.

Motionerna

I motionerna hemställs, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta att 21 § 1 mom. första stycket landstingslagen skall erhålla följande lydelse: »Rätt att väcka förslag vid landstingsmöte tillkommer landstingets förvaltningsutskott och annan dess nämnd samt ledamot av landstinget. Förslag skall avfattas skriftligen.»

Motionärerna åsyftar sålunda, att länsstyrelsernas rätt att väcka förslag vid landstingsmöte skall bringas att upphöra. Beträffande motiveringen härför får utskottet hänvisa till motionen i andra kammaren.

Bakgrund

Landstingsorganisationen utformades genom 1862 års förordning om landsting. I förordningen reglerades i stort sett endast den beslutande församlingens sammansättning och sammanträden samt formerna för ingivande av förslag till landstinget och för landstingets beslut. I övrigt ägde landstingen själva besluta om organisationen och verksamhetsformerna. Efter hand utbildades i praxis vissa enhetliga former för verksamheten. Som ledande förvaltningsorgan inrättades förvaltningsutskottet, som genom 1924 2 — Bihang till riksdagens protokoll 1965. 5 saml. 2 avd. Nr 20

års lag om landsting blev ett obligatoriskt organ i landstingskommunen. Genom ändring i lagen stadfästes år 1940 en redan i praxis utbildad styrelse för hälso- och sjukvården. Införandet av den nu gällande landstingslagen år 1954 — fortsättningsvis förkortad LL — innebar, att bestämmelserna om landstingen anslöts närmare till lagstiftningen om primärkommunerna. Den nya lagen medförde dock inga större ändringar i fråga om landstingens organisation och verksamhetsformer.

Alltsedan landstingens tillkomst har omfattningen av deras verksamhet ständigt ökat. Särskilt markant har ökningen varit under det senaste årtiondet, då bl. a. utbyggnad av det främsta föremålet för landstingens verksamhet, hälso- och sjukvården, stått i blickpunkten. Det beslutade överförandet av huvudmannaskapet för mentalsjukvården till landstingen år 1967 kommer att innebära ytterligare utvidgning av landstingens uppgifter. Mot denna bakgrund har vid olika tillfällen under de senaste åren kritik riktats mot landstingens nuvarande organisation och verksamhetsformer. Kritiken har gått ut på att landstingen saknar möjlighet att fatta de reella avgörandena i ärendena, eftersom de i regel sammanträder till ett enda möte om året. Detta möte varar endast omkring en vecka, då ärendena skall hinna beredas av särskilda utskott samt debatteras och avgöras av landstingen. Till följd härav har den reella beslutanderätten enligt kritiken flyttats över till förvaltningsutskotten, som härigenom fått alltför stark ställning.

I februari 1962 tillkallades sju sakkunniga jämte en expert för att utreda landstingens organisation och verksamhetsformer. Utredningen skulle mot bakgrund av den kritik som förekommit undersöka, i vilken utsträckning ändrad organisation och ändrade arbetsformer behövs för landstingskommunernas beslutande, förvaltande och verkställande organ och lägga fram förslag till behövliga ändringar. Det ingick också i utredningsuppdraget att söka utforma organisationen och verksamhetsformerna så, att landstingen blir i stånd att ha hand om ytterligare uppgifter. Däremot borde utredningen inte behandla frågan vilka konkreta nya uppgifter landstingen bör kunna åläggas efter en organisatorisk reform.

De sakkunniga, som antog benämningen *landstingsutredningen*, avlämnade i november 1963 betänkandet »Landstingens organisation och arbetsformer m. m.» (SOU 1963: 64). Där lägger utredningen fram förslag och rekommendationer, som syftar till att få till stånd flera landstingsmöten om året, längre tid för beredning inför mötena och bättre information till landstingsmännen mellan mötena. Förvaltningsutskottets centrala ställning anses böra behållas. Utskottets huvuduppgift att leda och samordna verksamheten inom landstingskommunen föreslås skola renodlas, genom att flera nämnder inrättas för central förvaltning i landstingskommunen och uppgifter av lokal karaktär eller mindre betydelse läggs på speciella organ. Utredningens förslag leder till ändringar av huvudsakligen formell art i landstingslagen. I allt väsentligt skall landstingen ha frihet att själva bestämma organisationen och arbetsformerna.

Remissyttranden över betänkandet har avgetts av medicinalstyrelsen, kammarkollegiet, länsstyrelserna i samtliga län, kommunalrättskommittén, länsindelningsutredningen, landstingen eller förvaltningsutskotten i samtliga landstingskommuner, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet. Länsstyrelserna i Hallands, Västmanlands och Norrbottens län har bifogat yttrande av länsläkaren. Sistnämnda länsstyrelse har också bifogat yttranden av Luleå stad och Nederkalix kommun.

Remissorganen ansluter sig i allmänhet till landstingsutredningens förslag och synpunkter.

Även departementschefen ansluter sig i förevarande proposition i flertalet punkter till utredningen.

Allmänna synpunkter

Mot bakgrunden av en redogörelse för den kritik, som har riktats mot landstingen och deras förvaltning, uttalar *landstingsutredningen* i sitt betänkande, att några i grunden väsentliga anmärkningar inte har riktats mot de landstingskommunala styrelseformerna. I skilda sammanhang har tvärtom dokumenterats, att landstingskommunerna har ändamålsenlig organisation, vilket enligt utredningens mening ger vid handen, att LL i stort sett har varit lämpad för sitt ändamål. Särskilt understryker utredningen, att den landstingskommunala verksamhetens starka utveckling till stor del har ägt rum, medan 1924 års landstingslag ännu gällde. Utredningen finner det vidare allmänt omvittnat, att landstingskommunernas på det hela taget ändamålsenliga och smidiga förvaltning har möjliggjorts genom att landstingen och deras verkställande organ har haft stor frihet att utforma sin verksamhet efter vad som har varit lämpligt och önskvärt med hänsyn till lokala förhållanden och behov.

Det finns enligt utredningens uppfattning ingen anledning att utgå från att LL skulle bli mindre ändamålsenlig i samband med att landstingskommunerna i princip får övertaga ansvaret för samhällets totala hälso- och sjukvård. LL ger i stort sett landstingen möjlighet att ge den landstingskommunala verksamheten den utformning som krävs för de skilda landstingskommunala uppgifterna. Nuvarande organisation och arbetsformer torde inte vara olämpliga eller otjänliga för ytterligare uppgifter. Detta innebär emellertid enligt utredningen inte, att landstingets och den landstingskommunala styrelsens organisation och arbetsformer och bestämmelserna därom är lämpligt utformade till alla delar. I vissa hänseenden kan kritik riktas mot det ändamålsenliga i både lagbestämmelser och praxis. Flertalet brister synes dock ligga på det formella planet.

Utredningen framhåller, att en vägledande princip för vår kommunala lagstiftning har varit, att våra kommuner bör åtnjuta största möjligt frihet att ordna sin förvaltning och sina verksamhetsformer med hänsyn till skiftande lokala behov. Landstingskommuner och andra kommuner fyller bäst

sina många uppgifter som regionala samhällsorgan, om de åtnjuter frihet på det organisatoriska området. Alltför ingående reglering av deras förhållanden skulle kringskära deras självstyrelse. Det minimum av bestämmelser, som behövs, bör enligt utredningens uppfattning i största möjliga utsträckning säkerställa den landstingskommunala självstyrelsen som sådan.

Viss likhet i form och innehåll mellan de för landstingskommunerna och primärkommunerna gällande lagarna åstadkoms genom förra decenniets kommunallagstiftning. Även landstingsutredningen finner det angeläget, att de grundläggande bestämmelserna för den landstingskommunala och primärkommunala verksamheten principiellt får samma innehåll. Den likformighet, som har åstadkommit, synes av allt att döma ha inneburit formella och praktiska fördelar för landstingen. Att för dessa föra in helt ny organisation och nya arbetsformer, som skulle strida mot gällande och vedertagna bestämmelser för de borgerliga kommunerna, är enligt utredningens åsikt varken behövt eller önskvärt. Men man bör hålla i minnet, att det råder flera både praktiska och principiella skillnader mellan sekundär- och primärkommuner. Utredningen finner det därför inte utan vidare givet, att de primärkommunala reglerna till alla delar är lämpliga för landsting och förvaltningsutskott. Det kan dock inte uteslutas, att landstingskommunerna i stort sett skulle kunna fungera efter samma lagbestämmelser som primärkommunerna.

Utredningen har sålunda inte funnit anledning till några mera djupgående reformer. Den har arbetat med den utgångspunkten, att man liksom vid LL:s tillkomst bör sträva efter att ansluta lagens bestämmelser så nära som möjligt till motsvarande regler för primärkommunerna men samtidigt behålla och utveckla den frihet landstingen hittills har haft att själva utforma förvaltningen med hänsyn till lokala förhållanden. Denna principiella målsättning har vunnit praktiskt taget allmän anslutning vid remissbehandlingen. Remissinstanserna har hänvisat till att erfarenheterna av landstingens förmåga att handha sina snabbt växande uppgifter utgör ett gott bevis för att landstingen tagit till vara sina möjligheter att utforma förvaltningen så som har varit lämpligast inom varje landstingskommun.

Departementschefen uttalar, att riktigheten i den nämnda inställningen är allmänt omvittnad. Även han förordar, att utredningens målsättning får utgöra allmän riktpunkt vid bedömningen, vilka ändringar som bör göras i LL för att undanröja de brister, som kan behöva rättas till.

Andra reformer och utredningar på området

Som nämnes i propositionen har flera frågor av stor betydelse för landstingens framtida verksamhet tagits upp i andra sammanhang. Sålunda prövar innevarande års riksdag den centrala frågan om bidrag från staten till bl. a. landstingskommunerna i allmänt skatteutjämnande syfte. Frågan

om länsförvaltningens organisation utreds av länsförvaltningsutredningen, och länsindelingsutredningen håller på med utredning om ändrad indelning av riket i län. Länsdemokratiutredningen har nyligen tillsatts med uppgift att överväga arbetsfördelningen mellan å ena sidan de kommunala och regionala självstyrelseorganen och å andra sidan de statliga organen. I utredningsuppdraget ingår bl. a. att dra upp riktlinjer för hur den regionala självstyrelsen och demokratien skall utformas på bästa sätt. Härutöver upplyses i propositionen, att departementschefen inom den närmaste tiden kommer att hemställa om bemyndigande att låta utreda bl. a. förutsättningarna för att regional samordning, som avser endast del av landstingskommun, ombesörjs av landstingskommunen.

Departementschefen uttalar i propositionen, att han, i likhet med landstingsutredningen och de flesta remissorganen, anser, att ställningstagandena i de här berörda frågorna blir av grundläggande betydelse för landstingens verksamhet, och tillägger, att de måhända också inverkar på organisationen och arbetsformerna i landstingskommunerna. De reformer, som så småningom kan bli resultatet av det omfattande utredningsarbetet, bör emellertid enligt departementschefens mening inte hindra, att man nu vidtar de ändringar i utformningen av landstingsförvaltningen, som bedöms vara behövliga. Däremot bör man i detta läge inte söka helt nya former för förvaltningen. Departementschefen är därför ense med landstingsutredningen om att ändringarna bör hållas inom ramen för gällande lagstiftning på området.

Behandlade och ej upptagna frågor

Det behandlade frågekomplexet presenteras i tre avsnitt. I det första, om landstingets verksamhet, upptages frågor om landstingets sammanträden, om beredningen vid landstingsmöte och om arbetsordning för landsting. I det andra avsnittet, om förvaltningsutskottet och övriga nämnder, diskuteras först förvaltningsutskottets kompetens, därefter utskottets och övriga nämnders organisation och verksamhetsformer, vidare landstingskommunens sjukvårdsstyrelse, heltidsengagerade förtroendemän samt slutligen frågor om delegation av beslutsrätt. I det sista avsnittet behandlas information till landstingsmännen.

I detta utlåtande följes den sålunda angivna dispositionen, i nära anslutning till departementschefsyttrandet. I ett särskilt avsnitt, före utskottets eget yttrande, behandlas därutöver frågan om länsstyrelsernas förslagsrätt vid landstingsmöte, vilken upptagits i de förutnämnda motionerna.

Två betydelsefulla frågor har landstingsutredningen lämnat utanför sin undersökning, nämligen de om antalet ledamöter i landsting och om valkretsindelningen för landstingsval. Utskottet vill anteckna, att båda spörsmålen aktualiseras genom motioner till årets riksdag, vilka väckts under

den allmänna motionstiden och hänvisats till utskottet. I två särskilda utlåtanden denna dag, nr 21 och nr 22, behandlar utskottet dessa motioner.

Landstingens verksamhet

Landstingets sammanträden

Den kritik, som förekommit mot landstingsförvaltningen, har i första hand inriktats på att landstingets inflytande över förvaltningen begränsas av bestämmelsen, att landstinget sammanträder till ett enda ordinarie möte om året, det lagtima mötet första måndagen i oktober. Annat möte kan kallas samman endast för handläggning av vissa bestämda ärenden. Erfarenheterna visar, att flertalet landsting bara sammanträder till lagtima möte, som i regel varar högst en vecka. Urtima möte hålls i allmänhet sporadiskt för handläggning av speciella ärenden.

Landstingsutredningen förordar, att flera landstingsmöten hålls årligen. Med hänsyn till målsättningen att närma de landstingskommunala reglerna till de primärkommunala har det legat nära till hands att överväga, om inte samma regler bör gälla för landstingets som för de primärkommunala fullmäktiges sammanträden. För fullmäktige gäller, att de själva bestämmer, enligt vilken ordning de skall sammanträda. Landstingsutredningen föreslår, att motsvarande skall gälla landstingens möten. Förslaget lämnas utan erinran av remissinstanserna. Även departementschefen är av den uppfattningen, att det inte finns anledning att i detta avseende göra skillnad mellan fullmäktige och landsting. Han anför vidare:

Landstingen bör liksom fullmäktige kunna hålla sammanträden i den omfattning som krävs med hänsyn till förhållandena inom varje landstingskommun. Huruvida landstinget bör hålla täta kortvariga sammanträden eller sammanträda sällan men då under längre sammanhängande tid bör landstinget självt avgöra. Jag är alltså inte beredd att i enlighet med vad någon remissinstans har önskat förorda bestämmelser om det minsta antalet sammanträden som skall förekomma. Som utredningen framhållit bör det emellertid ligga i landstingens eget intresse att hålla sammanträden i sådan omfattning att ärendena hinner behandlas grundligt såväl vid landstingens beredning som vid avgörandena.

Med den ordning för landstingets möten som jag nu förordat försvinner den skillnad som f. n. råder mellan lagtima och urtima möte. I likhet med utredningen anser jag att det då inte längre finns skäl att behålla beteckningarna lagtima och urtima. Alla möten blir i princip av samma valör. Landstingets beslut om mötesordningen kan lämpligen tas in i landstingets arbetsordning. Även om landstinget fattar generellt beslut om vid vilka tidpunkter möten skall hållas och hur länge mötena skall vara står det givetvis landstinget fritt att därutöver fatta särskilda beslut i dessa hänseenden. Dessutom bör, som utredningen föreslagit, landstinget sammanträda när det begärs i särskild ordning.

En särskild fråga är, om något landstingsmöte bör fixeras till viss bestämd tidpunkt. En del sammanträden med fullmäktige är tidsbundna i så måtto, att beslut i bestämda frågor skall fattas under viss månad eller före viss

månads utgång. Landstingsutredningen föreslår för landstingens vidkommande, att utgifts- och inkomststaten samt utdebiteringssatsen skall fastställas vid möte i oktober månad. Departementschefen delar denna uppfattning. Vid remissbehandlingen har emellertid påpekats, att landstingen också har till uppgift att välja ledamöter i riksdagens första kammare. Valet skall förrättas i oktober månad. Det är inte ovanligt, att valkrets vid förstakammarval omfattar två landstingskommuner. I sådana fall skall landstingen gemensamt förrätta val. Med hänsyn härtill anser departementschefen, i likhet med bl. a. Svenska landstingsförbundet, att bestämmelse bör införas i LL om att oktobermötet skall börja viss dag, lämpligen den dag då lagtids möte skall börja enligt gällande bestämmelser.

Beredningen vid landstingsmöte

Inom landstingsförvaltningen tillämpas till skillnad från vad som är fallet inom primärkommunal förvaltning dubbelt beredningsförfarande. Innan ärenden avgörs av landstinget, skall de i regel vara beredda inte bara före landstingsmötet av den nämnd eller beredning, dit varje ärende hör, utan också under mötet av särskilda utskott, som landstinget utser bland sina ledamöter för ändamålet. Landstingsmännen har inte samma möjligheter som kommuns fullmäktige att kontinuerligt följa förvaltningen. Beredningen under landstingsmötet syftar till att göra landstingsmännen förtrogna med ärendena och på så sätt lägga grunden för reella ställningstaganden från landstingens sida, när ärendena avgörs.

Landstingsutredningen och så gott som alla remissinstanserna förordar, att det dubbla beredningsförfarandet behålls. Departementschefen delar denna mening.

Kritik har riktats mot den korta tid, som beredningsutskotten får på sig för sitt arbete, i allmänhet bara en eller ett par dagar. Landstingsutredningen finner kritiken befogad och framhåller, att man kan komma till rätta med nämnda olägenhet på två vägar, nämligen antingen genom att själva mötet får pågå längre tid eller genom att utskottens arbete får äga rum eller i vart fall börja före mötet. Utredningen förordar den sistnämnda vägen och har föreslagit sådana lagändringar, att landstingen ges frihet att välja utskotten för längre tid än själva mötet, så att utskotten kan verka också mellan mötena. Förslaget innebär emellertid inte hinder för landstingen att välja det andra alternativet, dvs. att välja utskotten bara för själva mötet men låta detta pågå längre tid än den nu regelmässiga.

Utredningens förslag på denna punkt har mottagits övervägande positivt vid remissbehandlingen. Avstyrkande yttranden föreligger dock från bl. a. Svenska landstingsförbundet och fem landsting, som förordar förlängning av tiden för landstingsmötena. Motivet för denna ståndpunkt är främst, att man befarar konkurrens mellan beredningsutskottens och förvaltningsutskottets verksamhet. Departementschefen ansluter sig till utredningen och avvisar de anförda betänkligheterna som obefogade. Han anför:

Syftet med utredningens förslag är som jag har fattat det att de särskilda beredningsutskottens uppgift liksom f. n. skall vara att bereda ärenden, som förvaltningsutskottet behandlat och överlämnat till landstingets avgörande. Beredningsutskotten — som i enlighet med vad utredningen föreslagit lämpligen kan kallas landstingsutskott — skall alltså inte få andra uppgifter än de har i dag. Det är endast den tid som de får till sitt förfogande för beredningsarbetet som skall kunna förlängas. Med hänsyn härtill anser jag att det knappast finns fog för de farhågor som de avstyrkande remissinstanserna hyser. Dessutom kommer det enligt förslaget att ligga i landstingets hand att avgöra om landstingsutskotten skall verka mellan landstingsmötena eller om de skall beredas längre tid för sitt arbete genom att mötet pågår längre tid. Jag tillstyrker därför utredningens förslag.

Det bör enligt departementschefens mening ankomma på landstinget att bestämma mandattiden för ledamöterna i landstingsutskott. Väljer landstinget att utse ledamöterna för längre tid än själva mötet, uppkommer emellertid ett problem året närmast efter det nyval ägt rum. Eftersom utskottsledamöterna skall utses bland landstingets ledamöter, blir det i denna situation ofrånkomligt, att mandattiden för tidigare valda utskottsledamöter upphör vid valårets utgång och nya utskottsledamöter utses vid första mötet nästföljande år, även om landstinget eljest väljer utskottsledamöter för längre tider. Några speciella olägenheter torde dock inte detta förhållande medföra enligt departementschefens mening.

Med avseende på frågan om valbarhet till landstingsutskott har landstingsutredningen uttalat som sin uppfattning, att det är mindre lämpligt att ledamöter i förvaltningsutskottet även inväljs i landstingsutskott. En stor majoritet av remissinstanserna har emellertid intagit motsatt ståndpunkt och hänvisat bl. a. till värdet från informationssynpunkt av att förvaltningsutskottets ledamöter deltar i landstingsutskottens arbete. Departementschefen uttalar, att farhågorna för att ledamöter i förvaltningsutskottet i otillbörlig grad kan påverka landstingets beredning synes förlora i styrka, om landstingsutskotten får tillräcklig tid på sig för beredningsarbetet. Han kan därför inte förorda formellt hinder för ledamot i förvaltningsutskottet att utses till ledamot i landstingsutskott. Inte heller i övrigt anser departementschefen, att det finns skäl att ställa upp andra valbarhetsvillkor än det som ligger i att landstingsutskottens ledamöter utses bland landstingets ledamöter.

Arbetsordning

Landstingen kan antaga arbetsordningar för sin verksamhet, men någon skyldighet därtill föreligger inte. Landstingsutredningen har uttalat, att det, med den frihet landstingen har att bestämma om sin organisation och sina arbetsformer, framstår som önskvärt, att den närmare utformningen läggs fast i en arbetsordning, så att förvaltningen får stadga. Utredningen föreslår därför, att landstinget obligatoriskt skall fastställa arbetsordning. Härtill ansluter sig departementschefen, som anför, att arbetsordningen som

hittills bör innehålla föreskrifter om landstingets sammanträden och ärendenas beredning och behandling i övrigt. Närmare reglering av vad en arbetsordning skall innehålla är emellertid enligt departementschefens mening inte erforderlig liksom inte heller, att arbetsordningarna fastställs av statlig myndighet. Departementschefen räknar med att Svenska landstingsförbundet verkar för att arbetsordningarna blir så fullständiga och enhetliga som förhållandena medger.

Förvaltningsutskottet och övriga nämnder

Förvaltningsutskottets kompetens

Huvuduppgiften för förvaltningsutskottet liksom för kommuns styrelse är att vara initiativtagande, ledande och verkställande organ. Dessutom tillkommer det förvaltningsutskottet att avge förklaring med anledning av besvär över landstingets beslut och att också i andra hänseenden företräda landstinget mellan dess möten. Inskränkning i ställföreträderskapet kan föreskrivas i lag eller annan författning eller genom beslut av landstinget. Denna möjlighet att begränsa förvaltningsutskottens behörighet synes landstingen emellertid inte ha utnyttjat.

Kritik har riktats mot att förvaltningsutskottet fått en alltför dominerande ställning till följd av att landstingets reella inflytande över förvaltningen minskat. Däremot har man inte angripit förvaltningsutskottets ställning som sådan, eftersom man givetvis lika litet i landstingskommunerna som i primärkommunerna kan undvara organ med den ställning, som styrelseorganen har.

Ett huvudsyfte med landstingsutredningen har som förut sagts varit att aktivera landstingets befattning med den landstingskommunala förvaltningen. Mot denna bakgrund saknas enligt utredningens mening skäl att ändra gällande bestämmelser om förvaltningsutskottets kompetens. Denna uppfattning delas av alla remissinstanserna och även av departementschefen.

Förvaltningsutskottets och övriga nämnders organisation m. m.

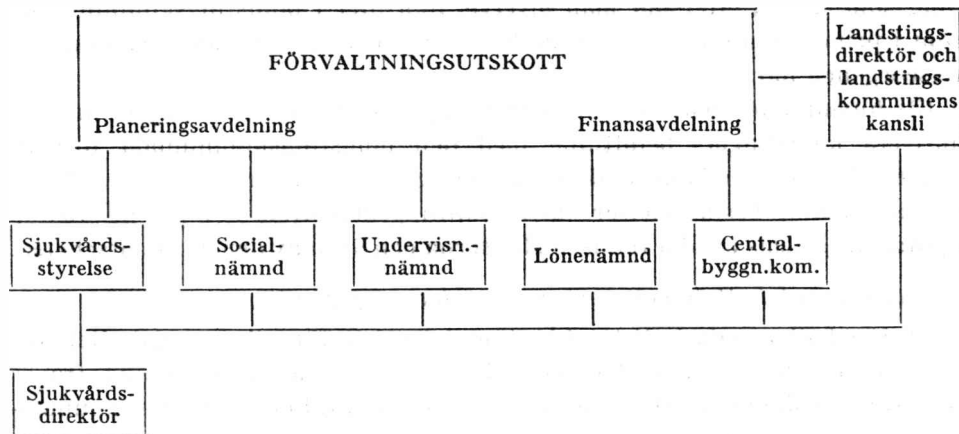
LL innehåller endast ett fåtal bestämmelser om förvaltningsutskottets organisation och verksamhetsformer. Bestämmelserna avser sådana frågor som val av ledamöter och suppleanter i utskottet, tid och plats för sammanträden, beslutförhet, förfarandet vid fattande av beslut och protokollföring. I övrigt har det överlämnats åt landstinget att i reglemente fastställa organisationen och arbetsformerna, bl. a. uppdelning av utskottet i avdelningar.

Enligt vad landstingsutredningen funnit föreligger ganska stora olikheter i förvaltningsutskottens uppbyggnad i de skilda landstingskommunerna. De erfarenheter av utskottets verksamhet, som redovisas av utredningen och i remissyttrandena, ger enligt vad som uttalas i propositionen vid handen, att de skillnader som råder i utskottens organisation och arbetsformer till stor del är betingade av förhållandena i de särskilda landstingskommu-

nerna och knappast föränlett olägenheter av någon betydelse. Med hänsyn härtill föreslås inte någon närmare författningsreglering i nämnda hänseenden.

Det sagda innebär emellertid inte, att landstingsförvaltningens organisation och arbetsformer överlag befunnits helt ändamålsenliga. Landstingsutredningen har lagt fram vissa rekommendationer i dessa avseenden. Dessa går ut på att förvaltningsutskottet i så stor utsträckning som möjligt bör avlastas verkställighetsgöröml och lokala uppgifter för att mer odelat kunna ägna sig åt huvuduppgiften att vara initiativtagande, ledande och samordnande organ. För olika förvaltnings- och verkställighetsbestyr bör därför enligt utredningens mening inrättas särskilda centrala nämnder, såsom fristående sjukvårdsstyrelse, socialnämnd, undervisningsnämnd, lönenämnd och central byggnadskommitté. Samverkan mellan dessa nämnder och förvaltningsutskottet bör säkras genom att ledamot i utskottet utses till ordförande eller annan ledamot i respektive nämnd. Lokalt betonade uppgifter bör läggas på sådan nämnd eller på särskilda lokala styrelser. Förvaltningsutskottet kan enligt utredningen i varje fall i större landstingskommuner lämpligen organiseras på två avdelningar, en för planerings- och lokaliseringfrågor och en för finansfrågor.

Utredningens rekommendationer framgår av följande exempel på organisation.

Den skisserade organisationen torde enligt utredningen vara tillämplig främst i större landstingskommuner. Den skulle ge det stora flertalet landstingsmän möjlighet att delta i någon central nämnds verksamhet.

Rekommendationerna har mottagits välvilligt av remissorganen, som emellertid framhållit, att förvaltningens uppbyggnad måste bedömas för varje landstingskommun för sig och att starkare centralisering av förvaltningen kan vara befogad på sina håll. Departementschefen anför:

För egen del anser jag att de synpunkter som utredningen har anfört på det hela taget kan godtas och jag räknar med att landstingen själva har starkt intresse av att förvaltningsutskotten frigörs från i allt fall rutinbetonade och i övrigt mindre betydelsefulla uppgifter. Man får inte heller glömma den aspekten på dessa frågor att flera organ ger större möjligheter att engagera landstingsmännen i förvaltningen. Jag vill emellertid betona utredningens uttalande om det angelägna i att landstingen ser till att klara regler för kompetens- och ansvarsfördelningen mellan förvaltningsutskottet och andra nämnder och styrelser ges i det obligatoriska reglementet för utskottet och instruktioner för övriga organ.

Landstingets sjukvårdsstyrelse

I samband med frågan om ledningen av hälso- och sjukvården har landstingsutredningen övervägt, var bestämmelserna om landstings sjukvårdsstyrelse bör ha sin plats. Utredningen påpekar, att det här är fråga om verksamhet som är specialreglerad i sjukvårdslagen. Enligt eljest använd lagstiftningsteknik i kommunallagarna brukar bestämmelserna om de organ, som handhar sådan verksamhet, tas in i den författning, som reglerar verksamheten. Sålunda finns bestämmelserna om sjukvårdsstyrelse i stad, som inte ingår i landstingskommun, i sjukvårdslagen. Utredningen föreslår att även bestämmelserna om landstingens sjukvårdsstyrelse tas in i nämnda lag. Förslaget, som endast har formell betydelse, har tillstyrkts av remissorganen och vunnit departementschefens anslutning.

Heltidsengagerade förtroendemän

Den växande omfattningen av kommunal verksamhet har medfört, att det blivit allt svårare för förtroendemännen att hinna fullgöra sina uppdrag på fritid. Särskilt gäller detta naturligtvis ordförandena och ibland också andra ledamöter i kommunernas styrelser. På den primärkommunala sidan har heltidstjänstgörande förtroendemän sedan länge förekommit i Stockholm och på senare år i en rad andra större kommuner. Också i ett par landstingskommuner anlitas förtroendemän på heltid.

Den fortsatta utvecklingen inom landstingsförvaltningen kan enligt landstingsutredningen komma att ställa större krav än f. n. på förtroendemännens engagemang och ledning av den landstingskommunala styrelsen. Med hänsyn till landstingskommunernas uppgifter och olika geografiska utformning, vilka båda faktorer kan komma att undergå väsentliga förändringar, kan det vara lämpligt, att landstingen i större omfattning anlitar heltidstjänstgörande förtroendemän för att tillförsäkra den landstingskommunala förvaltningen bättre förankring i lekmanrepresentationen. Behovet av heltidsengagerade förtroendemän måste emellertid bedömas av varje enskilt landsting. Utredningen har uppfattningen, att det inte finns anledning att föra in bestämmelser härom i LL utöver de nu gällande ersättningsbestämmelserna. I praktiken kan landsting redan nu bygga upp ett system av hel-

tidstjänstgörande förtroendemän på samma sätt och grunder som primärkommuner.

Departementschefen uttalar, att man har anledning räkna med att systemet med heltidsengagerade ordförande i förvaltningsutskott kommer att aktualiseras på flera håll under de närmaste åren, och fortsätter:

I viss utsträckning kan expansionen av landstingens uppgifter mötas med förstärkningar av landstingskommunernas kanslier. Det är emellertid angeläget att man såvitt möjligt söker dra en gräns mellan tjänstemannauppgifter och förtroendemannauppgifter. Jag är på det klara med att sådan gränsdragning erbjuder åtskilliga vanskligheter, något som har påpekats vid remissbehandlingen av landstingsutredningens betänkande. Som riktmärke synes man emellertid kunna ta utredningens uttalande att verkställande och övriga förvaltningsmässiga uppgifter bör läggas på tjänstemän medan ansvaret för landstingsärendenas beredning, utövning av vederbörande nämnds eller styrelses beslutanderätt mellan nämndens eller styrelsens sammanträden och tillsynen över att förvaltningen drivs enligt de beslutande organens intentioner bör ankomma på förtroendemän. Med en uppdelning av uppgifterna efter dessa linjer kvarstår behovet att i ökad utsträckning utnyttja förtroendemännens insatser även om kansliorganisationen byggs ut. Jag delar den uppfattning, som såväl utredningen som majoriteten av remissinstanserna har gett uttryck åt, att det härvid kan vara till fördel att någon eller några förtroendemän i denna egenskap tjänstgör på heltid inom landstingskommunens förvaltning. Erfarenheterna av detta system inom primärkommunerna är såvitt jag vet genomgående positiva. Utredningens förslag att heltidstjänstgörande förtroedeman inom landstingskommun benämnas landstingsråd har jag ingen erinran mot.

Departementschefen upplyser, att han har för avsikt att inom kort anmäla en gemensam framställning från de tre kommunförbunden om översyn av ersättningsbestämmelserna i kommunallagarna med sikte på att heltidsengagerade förtroendemän skall kunna ägna sig åt sitt kommunala uppdrag utan att vara beroende av annan tjänst för sin försörjning eller sitt sociala skydd. Med hänsyn härtill finner sig departementschefen sakna anledning att i detta sammanhang gå in på dessa ersättningsfrågor. Det må här nämnas, att ifrågakvarande översyn numera har uppdragits åt kommunalrättskommittén.

Landstingsutredningen har rekommenderat, att heltidsengagerad förtroendemens ställning och uppgifter specificeras i särskild instruktion. Lämpligheten härav har vitsordats av flertalet landsting men mött bestämd gensaga på några håll. Bl. a. Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet hävdar, att kommunala förtroendeuppdrag inte har sådan natur, att gränserna för uppdraget kan dras upp i en instruktion. Departementschefen uttalar härom:

Jag har förståelse för denna inställning. På andra sidan är det ofrånkomligt att tjänstemännens uppgifter anges uttömmande i instruktion eller liknande och det ligger i sakens natur att förtroendemännen inte skall ingripa på det område som sålunda överlämnats till tjänstemannahandläggning. På så sätt får man alltså en avgränsning av förtroendemännens uppgifter. Det

torde inte möta betänkligheter att i övrigt lämna området för heltidstjänstgörande förtroendemans uppgifter oregerat.

Delegation av beslutsrätt

Bestämmelserna i LL om rätt för förvaltningsutskottet eller annan nämnd att överlåta beslutanderätt till annan överensstämmer helt med motsvarande regler för primärkommuns styrelse och övriga nämnder. Sålunda kan landstinget bestämma, att förvaltningsutskottet eller avdelning av utskottet eller annan nämnd får överlåta åt ledamot av utskottet, avdelningen eller nämnden eller åt befattningshavare hos landstingskommunen att besluta i vissa grupper av ärenden. Beskaffenheten av dessa ärenden skall anges av landstinget.

Landstingsutredningen anför, att delegationsrätten enligt LL är avsedd att användas främst beträffande rutinärenden eller ärenden som av andra skäl är mindre betydelsefulla. Enligt utredningens mening kan delegation med stöd av LL ske i vidsträckt omfattning, och skäl att vidga möjligheterna till delegation anses inte finnas. Ställningstagandet har i regel lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

I ett par avseenden har vid remissförfarandet ändring yrkats i delegationsbestämmelserna. Sålunda anser en länsstyrelse, att omfattningen av delegationsrätten bör specificeras i LL, medan ett landsting finner det tyngande, att landstinget skall ange de grupper av ärenden, i vilka delegation får förekomma. Eftersom de nuvarande bestämmelserna synes ha visat sig tillfredsställande på de flesta håll, är departementschefen inte beredd att på denna punkt bryta den överensstämmelse, som föreligger mellan LL och övriga kommunallagar. Inte heller finner han sig kunna förorda, att förvaltningsutskottet får fria händer att överlämna beslutanderätt och därvid delegera även till annan landstingskommunal nämnd. Departementschefen framhåller, att landstinget i stället lämpligen kan lösa sistnämnda fråga genom att sådan nämnds egen kompetens bestäms så, att den omfattar beslutanderätt i vissa rutinärenden eller andra ärenden av mindre vikt.

I propositionen föreslås sålunda ingen ändring i gällande bestämmelser om delegation av beslutsrätt.

Information till landstingsmännen

Det huvudsakliga syftet med utredningen om landstingens organisation och arbetsformer har, som förut framhållits, varit att förhindra, att expansionen av den landstingskommunala verksamheten får till följd, att den beslutande församlingen, landstinget, förlorar kontakten med verksamheten och därmed också möjligheten att grunda sina beslut på saklig prövning av ärendena. De av landstingsutredningen och i propositionen förordade reformerna utgör led i strävandena att nå detta syfte. Genom tätare eller längre

landstingsmöten och längre tid för landstingets beredning avses förutsättningar skapade för landstingsmännen att hinna tränga in i frågor, som är aktuella på skilda verksamhetsområden. Till uppnåendet av detta syfte bidrar även, att landstingsmännen i större utsträckning engageras inte bara i landstingsutskottets arbete utan också i förvaltningsutskottets och andra nämnders och styrelseras berednings- och förvaltningsverksamhet. Departementschefen betonar, att han i allt väsentligt anslutit sig till utredningens synpunkter på hur förvaltningsorganisationen lämpligen kan ordnas för att bl. a. öka möjligheterna till sådana engagemang, som nyss sagts. Han fortsätter härefter:

För att landstingsmännen fortlöpande skall kunna ha överblick över hela det landstingskommunala verksamhetsfältet spelar emellertid förvaltningsutskottets och övriga nämnders information till landstingsmännen en viktig roll. I LL finns bestämmelser om att förslag till landstinget skall tillställas landstingsmännen före landstingsmöte och att förvaltningsutskottet varje år skall avge berättelse över sin verksamhet till landstinget. Skäl att ändra dessa bestämmelser föreligger inte. Med hänsyn till vad jag har föreslagit förut bör dock justering ske av bestämmelsen att verksamhetsberättelsen skall avges vid lagtima mötet. Avlämnandet synes böra ske vid det möte som skall hållas i oktober.

Beträffande informationsverksamheten i övrigt framgår av utredningens betänkande och remissvaren att man i landstingskommunerna i allmänhet har tagit väl vara på möjligheterna att på olika sätt sprida fortlöpande information till landstingsmännen. De initiativ som på skilda håll har tagits i detta hänseende är lovvärda. Den sammanställning som utredningen har gjort av informationsverksamheten i landstingskommunerna och utredningens egna synpunkter på hur verksamheten kan läggas upp synes mig utgöra ett gott underlag för intensifierad information i landstingskommuner i vilka det behövs. Lika litet som utredningen anser jag att det är vare sig möjligt eller lämpligt att genom författningsbestämmelser reglera i vilken omfattning och i vilka former informationsverksamheten skall bedrivas. Bedömningen härvidlag torde göras bäst av landstingen själva.

Utskottet vill i detta sammanhang anteckna, att motsvarande informationsfrågor upptagits för primärkommunernas del i motioner, över vilka utskottet denna dag avger utlåtande, nr 23.

Länsstyrelses förslagsrätt vid landstingsmöte

Alltsedan 1862 års landstingsförordning har länsstyrelserna haft förslagsrätt vid landstingsmöte. Någon närmare diskussion om bibehållande eller avskaffande av denna förslagsrätt synes inte ha förts förrän i anslutning till landstingsutredningens betänkande. En fråga, som däremot diskuterades i samband med tillkomsten av gällande LL, är hur förslagsrätten skall tillämpas, närmast hur länsstyrelserna bör förfara med framställningar som insänds till dem för vidarebefordran till landstingen. Här om hänvisas till citat från landstingsutredningen nedan.

Landstingsutredningen har uttalat, att någon anledning inte synes föreligga att ändra LL:s regler om förslagsrättens omfattning vid landstingsmöte. Utredningen påpekar emellertid, att en skillnad föreligger gentemot kommunallagen därutinnan, att fullmäktige skall meddela beslut i ärenden, som hänskjutits till dem av högre myndighet, varmed torde förstås Kungl. Maj:t, centralt ämbetsverk och länsstyrelse, medan förutom Kungl. Maj:t av statliga myndigheter endast länsstyrelse kan väcka förslag vid landstingsmöte. Utredningen anför härom:

För att centralt ämbetsverk formellt skall kunna underställa landstinget ett förslag torde verket följaktligen behöva överlämna förslaget till Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen för vidarebefordran till landstinget. Någon praktisk olägenhet härav torde emellertid inte finnas, i synnerhet inte som de statliga myndigheterna i förekommande fall brukar vända sig till förvaltningsutskottet.

Rörande förslagsrättens tillämpning uttalar utredningen härefter:

Ett spörsmål för sig är de förslag från främst enskilda organisationer och andra som insändes till länsstyrelsen för vidarebefordran till landstinget. Av den redogörelse som lämnats över praxis torde framgå hur olika sådana förslag behandlas. Landstingsutredningen vill för sin del understryka departementschefens uttalande i 1954 års proposition med förslag till landstingslag m. m. (sid. 84), att om länsstyrelsen överlämnar inkommen framställning till landstinget bör det klart framgå, att den har karaktär av länsstyrelsens förslag. Vill inte länsstyrelsen vidarebefordra framställningen som sitt förslag bör det, med meddelande härom, överlämnas till förvaltningsutskottet, på vilket det får ankomma att i vanlig ordning pröva om det skall föreläggas landstinget. Länsstyrelsens yttranden och förslag bör enligt landstingsutredningen alltid delgivas landstinget genom att intagas i landstingets handlingar så att de enskilda ledamöterna blir underkunniga om länsstyrelsens inställning till de ärenden som inkommit till landstinget från länsstyrelsen. Då det förekommer, att länsstyrelse till förvaltningsutskottets prövning överlämnar framställning utan tillstyrkan eller särskilt yttrande, bör enligt utredningens åsikt utskottet vid avslag på framställningen alltid redovisa detta till landstinget, exempelvis i utskottets verksamhetsberättelse. Även om det numer är mindre vanligt än förr att länsstyrelsen själv väcker egna förslag eller vidarebefordrar med tillstyrkan andras framställningar till landstinget, finner landstingsutredningen det vara önskvärt att denna förslagsrätt bibehålles.

I *remissyttranden* över utredningens betänkande har frågan om länsstyrelsernas förslagsrätt upptagits av 4 länsstyrelser, av vilka 3 uttalar sig för förslagsrättens bibehållande och en förordar dess avskaffande, ävensom av 11 landsting, av vilka 3 föreslår förslagsrättens avskaffande och 8 dess begränsning till att avse länsstyrelsernas egna förslag. Vidare har Svenska landstingsförbundet uttalat sig för att förslagsrätten skall behållas men i praxis bara begagnas för egna förslag. Kammarkollegium har förordat en redaktionell jämkning, varigenom länsstyrelserna nämns sist och inte som nu först bland de förslagsberättigade vid landstingsmöte.

Departementschefen anför i propositionen följande:

Som länsstyrelsen i Jönköpings län påpekat utgör det intima samarbete som måste äga rum mellan länsstyrelsen och landstinget på skilda områden skäl för att den rätt länsstyrelsen f. n. har att väcka förslag vid lagtima möte behålls och görs tillämplig i fråga om alla landstingsmöten. I anslutning till vad utredningen och en rad remissorgan anfört om länsstyrelsens förslagsrätt vill jag särskilt betona att rätten avser endast förslag från länsstyrelsens egen sida. Om förslaget föranleds av framställning från annan myndighet eller från enskilda organisationer eller föreningar saknar i och för sig betydelse, såvida länsstyrelsen finner sig böra föra fram förslaget som sitt eget. Sådana framställningar till länsstyrelsen som inte föranleder något förslag från länsstyrelsens sida kan lämpligen läggas till länsstyrelsens handlingar med besked till den som har gjort framställningen att den inte har föranlett länsstyrelsen att väcka förslag till landstinget. Om länsstyrelsen i stället lämnar framställningen till förvaltningsutskottet bör länsstyrelsen klart säga ifrån att framställningen inte har föranlett länsstyrelsen att lägga fram något förslag. Sådant framställning skall förvaltningsutskottet självfallet inte behandla som länsstyrelsens förslag. Vad jag nu sagt om tillämpningen av länsstyrelsens förslagsrätt kommer enligt min bedömning till uttryck i gällande lydelse av 20 § LL.

Vid stadgandets avfattning har departementschefen följt den rekommendation av kammarkollegium, som ovan antecknats.

I de föreliggande *motionerna* uttalas, att det framstår som anmärkningsvärt att en statlig myndighet utan lekmannainflytande meddelas rätt att väcka förslag i en kommunal församling, och att den ifrågavarande punkten i den föreslagna 21 § LL därför bör utgå.

Utskottet

De reformer, som föreslås i förevarande proposition, är av föga ingripande natur. Detta beror i första hand därav, att den allmänna översyn av landstingens organisation och arbetsformer, som verkstälts av landstingsutredningen och som ligger till grund för propositionen, har gett vid handen, att landstingens förvaltning på det hela taget fungerat tillfredsställande och att landstingslagen därför kan sägas ha i stort sett fyllt sitt ändamål. Till att inga mera långtgående reformförslag framförts har även medverkat, att flera utredningar pågår, som berör frågor av väsentlig betydelse för landstingens framtida verksamhet.

Propositionen innehåller dels vissa förslag till lagändringar, dels vissa rekommendationer. Tyngdpunkten kan sägas ligga i de senare. Propositionen bygger, liksom landstingsutredningens betänkande, på grundsynen, att landstingens frihet att själva utforma sin förvaltning med hänsyn till lokala förhållanden bör bibehållas och vidareutvecklas. Vid utformningen av lagreglerna har eftersträvat så stor likhet som möjligt mellan de landstingskommunala och de primärkommunala bestämmelserna. Utskottet kan helt ansluta sig till de grundtankar, som sålunda ligger bakom de framlagda förslagen.

Lagförslagen innehåller endast två mera betydelsefulla nyheter, nämligen dels att skillnaden mellan lagtima och urtima landstingsmöten skall utgå, dels att landstingens beredningsutskott skall kunna vara verksamma även under tid, då landstingsmöte inte pågår. I båda fallen är det endast fråga om att nya möjligheter skall öppnas för landstingen vid anordnandet av deras verksamhet. De rekommendationer, som i anslutning till dessa förslag lämnas i propositionen, avser att landstingen bör sammanträda oftare än som nu förekommer, och att ökad tid skall anslås till landstingens egen beredning av de vid dess möten behandlade ärendena. I övrigt förordas främst, att en viss decentralisering skall komma till stånd inom den landstingskommunala förvaltningen, genom att nämnder inrättas för särskilda förvaltnings- och verkställighetsbestyr vid sidan av förvaltningsutskottet, vilket genom avlastning av mindre väsentliga uppgifter skulle kunna mera koncentrera sig på de initiativtagande, ledande och samordnande uppgifterna. Ett huvudsyfte med dessa rekommendationer är att skapa bättre förutsättningar för landstingens ledamöter att följa landstingens verksamhet och engageras i det landstingskommunala arbetet. Särskild uppmärksamhet har ägnats de frågor, som sammanhänger med landstingsmännens möjligheter att erhålla fortlöpande information om det landstingskommunala arbetet.

Även utskottet är av uppfattningen, att reformer i den angivna riktningen måste eftersträvas. Med den vidgning av den landstingskommunala förvaltningen, som under senare år skett och som kan förutses fortsätta, framstår det som högst angeläget, att möjligheterna att mera engagera landstingsmännen i de olika arbetsuppgifterna och att effektivisera förvaltningsorganisationen tillvaratas. Utskottet ansluter sig sålunda till propositionens syfte. Även de närmare förslagen och rekommendationerna har för utskottet framstått som väl grundade och avvägda.

Frågan om länsstyrelsens förslagsrätt vid landstingsmöte, vilken upptagits i motionerna I: 665 och II: 784, bör enligt utskottets mening inte bli föremål för närmare prövning, innan resultaten av länsdemokratiutredningens arbete föreligger, eftersom denna utredning bl. a. har till uppgift att överväga relationerna i allmänhet mellan de statliga och de kommunala myndigheterna på länsplanet. Med avseende på frågan, hur den berörda förslagsrätten bör tillämpas, kan utskottet ansluta sig till vad departementschefen uttalat.

Propositionens förslag till nya lydelse av berörda stadganden i landstingslagen föranleder vissa smärre erinringar från utskottets sida.

I 22 § *andra stycket* stadgas nu, att landstingsman, som blir förhindrad att inställa sig till landstingsmöte, skall underrätta *dels* länsstyrelsen, som inkallar suppleant, *dels* landstingets kansli. Landstingsutredningen föreslog den ändringen, att länsstyrelsen skulle utbytas mot landstingets ordförande. I propositionen föreslås i stället förvaltningsutskottet. Utskottet har

3 — Bihang till riksdagens protokoll 1965. 5 saml. 2 avd. Nr 20

ingen erinran häremot. Andra punkten, om underrättelse till landstingets kansli, synes emellertid utskottet bli onödig och därför böra utgå.

I 26 §, som behandlar förfarandet då ordförande saknas endera till följd av förfall eller genom avgång, inträdd obehörighet e. d., har *första och andra styckena* i propositionens förslag blivit motstridiga på en punkt. För det fall att varken ordförande eller vice ordförande »finnes» — varmed inte avses tillfälligt förfall — föreskrives i första stycket val av tillfällig ordförande, medan i andra stycket stadgas om val för återstående del av tjänstgöringstiden, där ordförande eller vice ordförande avgår eller hans befattning eljest upphör. Den nämnda punkten i första stycket bör utgå.

Enligt utskottets uppfattning har vidare 26 § *andra stycket* i propositionen ej erhållit en helt tillfredsställande avfattning med hänsyn till det fall, där vakans inträffar under pågående möte. Avgår vice ordföranden, torde förslaget innebära, att val skall ske redan vid det pågående mötet. Avgår däremot ordföranden, skall vice ordföranden tjänstgöra »till nästa landstingsmöte», vilket kunde så tolkas, att val i detta fall inte skall anställas under det pågående mötet. Denna tolkning synes inte kunna undgås annat än genom att hela punkten om vice ordförandens övertagande av ordförandefunktionen strykes, något som emellertid enligt utskottets uppfattning utan vidare kan ske, då punkten endast utsäger en självklarhet.

För vinnande av ökad klarhet och överskådlighet föreslår utskottet, att 26 § uppdelas på flera stycken. Sista punkten i första stycket enligt propositionens förslag bör bilda ett särskilt stycke liksom även sista punkten i andra stycket. Det av sistnämnda punkt bildade nya stycket kan lämpligen avfattas enligt propositionens förslag i första stycket första punkten — »finnes varken ordförande eller vice ordförande» — vilket synes enklare än gällande lydelse.

I 20 § 1 mom. *första stycket* bör de sista orden, »eller vid hinder för honom vice ordföranden», utgå. Som nyss framhållits framstår vice ordförandens övertagande av ordförandefunktionen vid vakans eller förfall som självklart. Ett uttryckligt omnämmande därav i detta sammanhang synes kunna föranleda tolkningssvårigheter i andra fall. Utskottet har på denna punkt även beaktat, att enligt dess förslag omnämmandet i 26 § av vice ordförandens inträde vid inträffad ordförandevakans skall utgå.

I övrigt föranleder propositionens förslag endast några detaljjämkningsar av formell art. I 15 och 16 §§ har sålunda lydelsen enligt utskottets mening inte blivit helt klar. För att vinna större tydlighet föreslår utskottet, att ordet »före» upprepas framför »annan tidpunkt». I 22 § *sista stycket sista punkten* föreslår utskottet, att orden »bestämmelserna i» strykes, då det andra stycket, till vilket hänvisas, bara innehåller en bestämmelse om vilken suppleant som skall kallas. I övrigt torde de av utskottet föreslagna jämkningarna i lagtexterna inte påkalla några särskilda kommentarer.

Utskottet vill anteckna, att det uppmärksammat att propositionen utöver

förslag, som innebär sakliga ändringar, även upptagit ett stort antal ändringar av rent språklig art. Lämpligheten härav har inom utskottet ifrågasatts med hänsyn till att lagen tillämpats ett flertal år, men utskottet har stannat för att godtaga propositionens förslag utom på några få punkter, där det syntts lämpligare att behålla gällande avfattning.

Mot propositionens förslag till ändringar i sjukvårdslagen har utskottet ingen erinran.

Av anförda skäl får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte dels med förklaring att det i proposition nr 61 framlagda förslaget till lag om ändring i landstingslagen icke kunnat oförändrat bifallas och med avslag på motionerna I: 665 och II: 784 antaga efterföljande som utskottets förslag betecknade lagförslag, dels antaga det vid samma proposition fogade förslaget till lag om ändring i sjukvårdslagen.

Förslag

till

Lag

om ändring i landstingslagen den 14 maj 1954 (nr 319)

Härigenom förordnas, att 14—16, 19—22, 25, 26, 29, 30, 33, 34, 38, 41, 43, 44, 53, 54, 60, 67 och 69 §§ landstingslagen den 14 maj 1954 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

14 §.

Bliva de förhållanden, vilka legat till grund för landstingets beslut enligt 13 §, så ändrade, att jämkning däri påkallas till följd av stadgandena i 10—12 §§, eller finnes eljest sådan jämkning nödig, äger landstinget, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa jämkningen; och skall, där ej sådant fall är för handen, som avses i 15 § första stycket och 16 § andra stycket, landstinget verkställa jämkningen vid *lagtima möte*

Bliva de förhållanden vilka legat till grund för landstingets beslut enligt 13 § så ändrade, att jämkning däri påkallas till följd av stadgandena i 10—12 §§, eller finnes eljest sådan jämkning nödig, äger landstinget på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande verkställa jämkningen; och skall, där ej sådant fall är för handen som avses i 15 § första stycket och 16 § andra stycket, landstinget verkställa jämkningen vid *landstingsmöte före*

(Nuvarande lydelse)

året innan val av landstingsmän nästa gång äger rum eller, där Konungen så förordnar, *vid urtima möte sist före april månads utgång* det år valet förrättas.

(Utskottets förslag)

oktober månads utgång året innan val av landstingsmän nästa gång äger rum eller, där Konungen så förordnar, före april månads utgång det år valet förrättas.

15 §.

Har beslut fattats om stads inträde i landstingskommun eller har förordnande meddelats, som föranleder, att landstingskommun eljest utvidgas, skall landstinget *vid nästa lagtima möte eller, när Konungen så föreskriver, vid urtima möte*, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som må föranledas därav.

Har beslut fattats om stads inträde i landstingskommun eller har förordnande meddelats som föranleder att landstingskommun eljest utvidgas, skall landstinget *vid landstingsmöte före oktober månads utgång eller före annan tidpunkt, som Konungen föreskriver*, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande verkställa den jämkning i valkretsindelningen som må föranledas därav.

I fall — — — — — av jämkningen.

16 §.

Avskiljes område — — — — — sina befattningar.

Har förordnande meddelats, som föranleder, att område, som utgör del av en eller flera valkretsar, avskiljes från landstingskommun, skall landstinget *vid nästa lagtima möte eller, där Konungen så föreskriver, vid urtima möte*, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande, verkställa den jämkning i valkretsindelningen, som må föranledas därav.

Har förordnande meddelats som föranleder att område som utgör del av en eller flera valkretsar avskiljes från landstingskommun, skall landstinget *vid landstingsmöte före oktober månads utgång eller före annan tidpunkt, som Konungen föreskriver*, på länsstyrelsens förslag eller efter inhämtande av dess yttrande verkställa den jämkning i valkretsindelningen som må föranledas därav.

I fall — — — — — av jämkningen.

19 §.

Till lagtima möte sammanträder landstinget utan särskild kallelse varje år den första måndagen i oktober månad i länets residensstad

Landstinget sammanträder till landstingsmöte första måndagen i oktober månad och i övrigt enligt den ordning som landstinget bestäm-

(Nuvarande lydelse)

eller å annan ort, som landstinget bestämt.

Då så till följd av utomordentliga händelser anses påkallat, må länsstyrelsen kunna utsätta särskild sammanträdesort.

(Utskottets förslag)

mer. Landstingsmöte hålles även när Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen förordnar därom eller förvaltningsutskottet eller minst en tredjedel av landstingets ledamöter begär det eller landstingets ordförande finner det behövt. I dessa fall bestämmer landstingets ordförande om tid för mötet.

Landstinget eller den landstinget bemyndigat bestämmer ort för landstingsmöte. Är det påkallat till följd av utomordentliga händelser, må länsstyrelsen bestämma annan sammanträdesort.

20 §.

1 m o m. Kungörelse om landstingsmöte med uppgift om tid och ställe för mötet och de ärenden som skola behandlas vid detta utfärdas av ordföranden.

Kungörelsen skall minst fjorton dagar före landstingsmötet anslås på en av landstingskommunen anordnad anslagstavla och, om landstinget beslutat det, även på annan plats. Kungörelsen skall inom samma tid sändas till varje landstingsman med posten.

Tillkännagivande om tid och ställe för landstingsmöte skall införas i en eller flera i landstingskommunen spridda tidningar senast en vecka före mötet. Varje år bestämmer landstinget i vilken eller vilka tidningar tillkännagivanden skola införas under nästa kalenderår. Sådana tidningar böra väljas som genom spridning inom olika grupper av landstingskommunens medlemmar bringa tillkännagivandet till de

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

flestas kännedom. Har förslag om tillkännagivandets införande i annan tidning än sådan som omfattas av beslutet varit under omröstning och erhållit minst en tredjedel av de i omröstningen deltagandes röster, skall tillkännagivandet införas även i denna tidning.

Den omständigheten att kungörelsen om mötet icke anslagits på annan plats än landstingskommunens anslagstavla eller att tillkännagivande ej införts i tidning utgör ej hinder för att landstingsmötet hålles.

2 m o m. Fordrar ärende så skyndsamt handläggning att kungörande icke hinnes med i den ordning som föreskrives i 1 mom., må landstinget ändå behandla ärendet, om kungörelse med uppgifter som angivas i 1 mom. senast en vecka före mötet anslagits på landstingskommunens anslagstavla och sänts till varje landstingsman.

3 m o m. Länsstyrelsen skall skriftligen underrättas om landstingsmöte.

20 §.

1 m o m. Rättighet att vid lagtima möte väcka förslag tillkommer länsstyrelsen, landstingskommunens förvaltningsutskott och annan dess nämnd samt ledamot av landstinget. Förslag skall avfattas skriftligen.

Förslag av annan nämnd än förvaltningsutskottet skall ingivas till utskottet före den 1 juli, där ej annan tid bestämmes av utskottet.

I övrigt skall förslag avlämnas till landstingskommunens kansli senast den 15 augusti; dock må förvalt-

21 §.

1 m o m. Rätt att väcka förslag vid landstingsmöte tillkommer landstingskommunens förvaltningsutskott och annan dess nämnd, ledamot av landstinget samt länsstyrelsen. Förslag skall avfattas skriftligen.

Förslag av annan nämnd än förvaltningsutskottet skall ingivas till utskottet senast den dag som utskottet bestämmer.

I övrigt skall förslag avlämnas till landstingskommunens kansli senast två månader före mötets början. För-

(Nuvarande lydelse)

ningsutskottet väcka förslag jämväl efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före början av landstingets möte.

Vad nu är stadgat angående tiden för förslags avlämnande utgör icke hinder för landstinget att, då synnerliga skäl därtill föranleda, till behandling upptaga förslag, som blivit väckt senare, dock sist första dagen av landstingets möte.

Ej må förslag komma under behandling i annan ordning än nu nämnts, såvida icke förslaget hänskjutits till landstinget av Konungen eller härleder sig från och står i sammanhang med förut i behörig ordning väckt förslag.

2 m o m. Till landstinget i behörig ordning inkomna förslag skola tryckas och, såvitt ske kan, minst åtta dagar före mötets början översändas till länsstyrelsen ävensom till samtliga landstingsmän.

Över de ärenden, som skola förekomma å mötet, skall förvaltningsutskottet upprätta föredragningslista, som skall utdelas på sätt i första stycket sägs.

(Utskottets förslag)

valtningsutskottet må dock väcka förslag även efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före mötets början.

Över de ärenden som skola förekomma vid mötet skall förvaltningsutskottet upprätta föredragningslista, som skall utdelas till länsstyrelsen och samtliga landstingsmän före mötets början.

21 §.

1 m o m. Till urtima möte sammanträder landstinget, då landstinget eller förvaltningsutskottet för handläggning av vissa bestämda ärenden beslutar därom eller Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen förordnar om sådant möte.

Urtima möte, som beslutas av landstinget eller förvaltningsutskottet, må ej äga rum förrän minst två månader efter det lagtima möte avslutats. Har förvaltningsutskottet beslutat urtima möte, skall protokoll i ärendet överlämnas till länsstyrelsen.

Beträffande sammanträdesort för urtima möte skall vad i 19 § är före-

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

skrivet med avseende å lagtima möte äga motsvarande tillämpning.

2 m o m. Kungörelse om urtima möte, innehållande uppgift om tid och ställe för mötet och de ärenden, som därvid skola handläggas, utfärdas av länsstyrelsen. Kungörelsen skall minst fjorton dagar före mötet införas i en eller flera av länets mest spridda tidningar, varjämte samtliga landstingsmän skola inom samma tid särskilt underrättas om mötet.

3 m o m. Vid urtima möte må ej andra ärenden företagas till avgörande än de, för vilkas handläggning landstinget blivit sammankallat, eller som länsstyrelsen enligt den om mötet utfärdade kungörelsen särskilt hänskjutit till landstingets prövning.

22 §.

Avgår landstingsman — — — — — vallagen stadgas.

Inträffar för landstingsman eller behörigen kallad suppleant sådant hinder, att han ej kan inställa sig vid landstingsmöte, åligger det honom att därom ofördröjligen underrätta länsstyrelsen, som till tjänstgöring vid mötet inkallar den närmast i ordningen varande, till sådan tjänstgöring förut ej inkallade suppleanten. *Den, för vilken hinder uppkommit, åligger tillika att, så fort ske kan, till landstingskommunens kansli insända skriftlig anmälan om hindret och dess beskaffenhet.*

Uppkommer för landstingsman eller suppleant, som inställt sig vid landstingsmöte, sådant hinder, att han ej vidare kan tjänstgöra vid mötet, skall han ofördröjligen anmäla hindret hos landstingets ordförande,

Inträffar för landstingsman eller behörigen kallad suppleant sådant hinder att han ej kan inställa sig vid landstingsmöte, åligger det honom att därom ofördröjligen underrätta *förvaltningsutskottet*, som till tjänstgöring vid mötet inkallar den närmast i ordningen varande, till sådan tjänstgöring förut ej inkallade suppleanten.

Uppkommer för landstingsman eller suppleant som inställt sig vid landstingsmöte sådant hinder, att han ej vidare kan tjänstgöra vid mötet, skall han ofördröjligen anmäla hindret hos landstingets ordförande,

(Nuvarande lydelse)

vilken har att skyndsamt underrätta länsstyrelsen. Länsstyrelsen inkallar därefter ofördröjligen suppleant efter vad i andra stycket är sagt.

(Utskottets förslag)

som omedelbart inkallar suppleant enligt andra stycket.

25 §.

Sedan upprop ägt rum, utser landstinget å lagtima möte bland tingets ledamöter en ordförande och en vice ordförande för tiden intill nästa lagtima möte.

Landstinget utser bland tingets ledamöter en ordförande och en vice ordförande för en tid av högst ett år.

Upphör under — — — — — vice ordförande.

26 §.

Den landstingsman, som bevisat de flesta landstingsmöten, eller, där två eller flera landstingsmän deltagit i lika många möten, den av dem, som är till levnadsåren äldst, för ordet till dess ordförande blivit vald. Inträffar under landstingsmöte samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande, utses under ordförandeskap av den ledamot, som enligt vad nyss sagts skall anses såsom äldst, en av landstingets ledamöter att tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid landstingsmöte, utser landstinget annan landstingsman att för tillfället föra ordet. Till dess så skett, utövas ordförandeskapet av landstingets äldste ledamot.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under den tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Vid samtidigt förfall för både ordförande och vice ordförande under den tid, då landstinget ej är samlat till möte, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande till dess förfallet upphört.

Därest under tiden mellan landstingets lagtima möten ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör, skall vice ordföranden tjänstgöra som ordförande intill nästa lagtima möte. Skulle under samma tid jämväl vice ordföranden avgå eller hans befattning upphöra, skall

Därest ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, skall ny ordförande utses för återstående del av tjänstgöringstiden. Nytt val anställs även, där vice ordföranden avgår eller hans befattning eljest upphör.

(Nuvarande lydelse)

landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande.

Länsstyrelsen kallar äldste ledamoten till tjänstgöring, varom ovan är stadgat.

(Utskottets förslag)

Finnes varken ordförande eller vice ordförande, skall landstingets äldste ledamot tjänstgöra som ordförande till dess nytt val förrättats.

Med landstingets äldste ledamot avses den som bevistat de flesta landstingsmöten eller, om två eller flera ha deltagit i lika många möten, den bland dem som är äldst till levnadsåren.

29 §.

Varje landstingsman — — — — — en röst.

Landshövdingen i — — — — — äldste avdelningschefen.

Vid landstingets sammanträden äger jämväl ordföranden eller vice ordföranden i förvaltningsutskottet, ändå att han icke är landstingsman, ävensom sådan i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare, som i 8 § andra stycket sägs, att vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer vidare ordföranden eller vice ordföranden i nämnd, varom förmäles i 53 §, vid behandling av ärende, som beretts av nämnden, ävensom vid besvarande av interpellation, som framställts till nämndens ordförande. Dylik rätt äger ock revisor vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

Vid landstingets sammanträden äger jämväl ordföranden eller vice ordföranden i förvaltningsutskottet, ändå att han icke är landstingsman, ävensom sådan i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare, som avses i 8 § andra stycket, vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer vidare ordföranden eller vice ordföranden i annan nämnd eller beredning vid behandling av ärende, som beretts av nämnden eller beredningen, ävensom vid besvarande av interpellation, som framställts till nämndens eller beredningens ordförande. Dylik rätt äger ock revisor vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

Enligt landstingets bestämmande äger annan i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare än som avses i tredje stycket vara tillstädes vid sammanträde för att tillhandagå landstinget med upplysningar.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

30 §.

De ärenden — — — — — av utskottet.

Ärende må ej företagas till avgörande, innan det *under landstingets möte* blivit berett av särskilt utskott, som landstinget för ändamålet utsett bland sina ledamöter.

Ärende må ej företagas till avgörande, innan det blivit berett av särskilt utskott, som landstinget för ändamålet utsett bland sina ledamöter.

Val må — — — — — dess rättighet.

33 §.

Vill landstingsman till ordföranden i förvaltningsutskottet eller *nämnd, varom förmåles i 53 §*, framställa interpellation i ämne, som tillhör landstingets handläggning, skall interpellationen, skriftligen avfattad, avlämnas till landstingets ordförande senast första dagen av landstingets möte. Landstinget beslutar utan föregående överläggning, huruvida interpellationens framställande skall medgivas. Lämnas sådant medgivande, bör interpellationen besvaras vid mötet.

Vill landstingsman till ordföranden i förvaltningsutskottet eller *annan nämnd eller i beredning* framställa interpellation i ämne, som tillhör landstingets handläggning, skall interpellationen, skriftligen avfattad, avlämnas till landstingets ordförande senast första dagen av landstingets möte. Landstinget beslutar utan föregående överläggning, huruvida interpellationens framställande skall medgivas. Lämnas sådant medgivande, bör interpellationen besvaras vid mötet.

34 §.

Vid landstingsmöte — — — — — envar röstat.

Protokollet skall — — — — — landstingsmötets avslutande.

Senast å andra dagen efter det protokollet justerats skall justeringen och det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, tillkännagivas *å en av landstingskommunen å lämplig plats anordnad anslagstavla (landstingskommunens anslagstavla)*. Tillkännagivandet skall vara försett med uppgift å den dag det anslagits. Det må ej avlägsnas före utgången av stadgad besvärstid. Bevis om dagen för justeringens tillkännagivande skall *tillika åtecknas* protokollet eller särskilt utfärdas.

Senast å andra dagen efter det protokollet justerats skall justeringen och det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, tillkännagivas *på landstingskommunens anslagstavla*. Tillkännagivandet skall vara försett med uppgift om den dag det anslagits. Det må ej avlägsnas före utgången av stadgad besvärstid. Bevis om dagen för justeringens tillkännagivande skall *även tecknas på* protokollet eller särskilt utfärdas.

(Nuvarande lydelse)

Kungörelse om dagen för protokollsjusteringens tillkännagivande med uppgift å det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, skall *ock* ofördröjligen införas i *en eller flera* av länets mest spridda tidningar.

(Utskottets förslag)

Kungörelse om dagen för protokollsjusteringens tillkännagivande med uppgift *om* det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, skall *även* ofördröjligen införas i *de* tidningar som *angivas* i 20 § 1 mom. tredje stycket.

38 §.

Landstinget *må* i en arbetsordning meddela de föreskrifter, som utöver vad ovan nämnts för landstingets sammanträden och ärendenas behandling *anses nödiga*.

Landstinget *skall* i en arbetsordning meddela de föreskrifter, som utöver vad ovan nämnts *anses nödiga* för landstingets sammanträden och ärendenas behandling.

41 §.

Förvaltningsutskottet skall — — — — — finnas påkallade.

Det tillkommer förvaltningsutskottet vidare:

a) att, såsom — — — — — åt annan;

d) *att till landstinget avgiva berättelse över sin verksamhet under tiden från senaste lagtima möte;* d) *att avgiva berättelse över sin verksamhet till landstinget enligt dess bestämmande;*

e) att vårda — — — — — landstingets beslut.

Förvaltningsutskottet har — — — — — på utskottet.

Förvaltningsutskottet äger — — — — — sådana upplysningar.

Landstinget skall — — — — — för förvaltningsutskottet.

43 §.

I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i förvaltningsutskottet, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 8 § är stadgat om landstingsman äga motsvarande tillämpning.

I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i förvaltningsutskottet, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 8 § är stadgat om landstingsman äga motsvarande tillämpning; *dock må utom personer som avses i 8 § andra stycket ej heller i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare, som är chef för verk inom utskottets förvaltningsområde, utses till ledamot eller suppleant i utskottet.*

*(Nuvarande lydelse)**(Utskottets förslag)*

44 §.

Ledamöter och suppleanter i förvaltningsutskottet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall förrättas vid *det lagtima landstingsmöte, som hålles* året näst efter det, då allmänna val av landstingsmän ägt rum.

Avgår ledamot — — — av tjänstgöringstiden.

Ledamöter och suppleanter i förvaltningsutskottet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall förrättas vid *landstingsmöte* året näst efter det, då allmänna val av landstingsmän ägt rum.

53 §.

1 m o m. Ledningen av landstingskommunens hälso- och sjukvårdande verksamhet skall, i den mån icke genom lag eller författning annorlunda föreskrives, enligt landstingets bestämmande utövas av en gemensam nämnd, kallad hälso- och sjukvårdsstyrelse, eller ock av en särskild hälsovårds- och en särskild sjukvårdsstyrelse.

Vad i 42—51 §§ är föreskrivet med avseende å förvaltningsutskottet skall äga motsvarande tillämpning beträffande nämnd, som här avses.

Styrelse må, om landstinget så beslutar, uppdraga åt ledamot av styrelsen eller åt i landstingskommunens tjänst anställd befattningshavare att å styrelsens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall i landstingets beslut angivas. Beslut, som fattas på grund av sådant uppdrag, skall anmälas vid styrelsens nästa sammanträde.

2 m o m. Där landsting finner sådant lämpligt, må landstinget besluta, att styrelse skall utgöras av förvaltningsutskottet eller viss avdelning därav.

Om ledningen av landstingskommunens sjukvårdande verksamhet föreskrives i sjukvårdslagen.

(Nuvarande lydelse)

(Utskottets förslag)

3 m o m. Till sammanträde med styrelse skall förste provinsialläkaren kallas med rätt för honom att deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt att få sin mening antecknad till protokollet.

4 m o m. Angående hälso- och sjukvårdsstyrelsens verksamhet gäller i övrigt vad därom stadgas i lag eller författning.

54 §.

Om utseende — — — — — finnes stadgat.

För handhavande — — — — — finnas erforderliga.

Beträffande sådan nämnd, som avses i andra stycket, skall vad som är föreskrivet i 42 § andra stycket, 43 §, 44 § andra stycket samt 46—51 §§ med avseende å förvaltningsutskottet ävensom i 53 § 1 mom. tredje stycket i fråga om hälso- och sjukvårdsstyrelse äga motsvarande tillämpning.

Beträffande sådan nämnd, som avses i andra stycket, skall vad som är föreskrivet i 42 § andra stycket, 43 §, 44 § andra stycket samt 46—51 §§ med avseende å förvaltningsutskottet äga motsvarande tillämpning.

Om landstinget beslutar det, må nämnd som avses i andra stycket uppdraga åt ledamot av nämnden eller åt befattningshavare som är anställd i landstingskommunens tjänst att på nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet anges i landstingets beslut. Beslut, som fattas på grund av sådant uppdrag, skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

60 §.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall uppgöras av förvaltningsutskottet. För detta ändamål skola landstingskommunens övriga nämnder före den 1 juli, där ej annan tid bestämmes av förvaltningsutskottet,

Förslag till utgifts- och inkomststat skall uppgöras av förvaltningsutskottet. För detta ändamål skola landstingskommunens övriga nämnder ingiva sina särskilda statförslag för nästa kalenderår till förvalt-

(Nuvarande lydelse)

till utskottet ingiva sina särskilda statförslag för det nästföljande året.

Landstinget upptager förslaget till utgifts- och inkomststat till granskning och fastställelse vid *sitt lagtima möte*. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka landstinget icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bli va föremål för överläggning och avgörande.

Den fastställda — — — — — landstingets protokoll.

(Utskottets förslag)

ningsutskottet senast den dag som utskottet bestämmer.

Landstinget upptager förslaget till utgifts- och inkomststat till granskning och fastställelse vid *det landstingsmöte som skall hållas i oktober månad*. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka landstinget icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bli va föremål för överläggning och avgörande.

67 §.

Landstinget skall vid *lagtima möte* utse tre eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av *det nästföljande årets förvaltning*.

Den, vilken — — — — — av granskningen.

Revisorerna äga — — — — — beröra förvaltningen.

Vad i 51 § — — — — — jämväl å revisor.

Vad i 39 § — — — — — avseende å revisor.

Landstinget skall *varje år* vid *landstingsmöte* utse tre eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av *nästa kalenderårs förvaltning*.

69 §.

Revisionsberättelse skall — — — — — för yttrande.

Berättelsen jämte inkomna yttranden skall framläggas till granskning och avgörande hos landstinget vid *det lagtima möte, vartill landstinget sammanträder* året näst efter det revisionen avser.

Berättelsen jämte inkomna yttranden skall framläggas till granskning och avgörande hos landstinget vid *det landstingsmöte som skall hållas i oktober månad* året näst efter det revisionen avser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1966.

Det val av ordförande och vice ordförande i landstinget som äger rum vid lagtima möte år 1965 skall avse den tjänstgöringstid som landstinget bestämmer.

Föreskrifterna i 43 § om valbarhet till ledamot eller suppleant i förvalt-

ningsutskottet skola lända till efterrättelse vid val som förrättas år 1965 och avser tjänstgöringstid efter utgången av samma år.

Bestämmelser om landstingets lagtima möte i lag eller annan författning äga tillämpning på det landstingsmöte som skall hållas i oktober månad.

Bestämmelser om landstingskommuns hälsovårdsstyrelse i lag eller annan författning skola avse förvaltningsutskottet eller annan nämnd som landstinget bestämmer.

Stockholm den 6 april 1965

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson, Torsten Andersson, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Sveningsson, Erik Olsson, Carl Albert Anderson*, Dahl, Dahlén och Hernelius; samt

från andra kammaren: herrar Nilsson i Östersund, Henningsson, Wahlund, Magnusson i Tumhult, Johansson i Trollhättan, Larsson i Luttra, Andersson i Billingsfors, Andersson i Storfors, Keijer* och Werbro*.

* Ej närvarande vid justeringen.